JEAN RICHEPIN

PRIN LUMEA LARGĂ

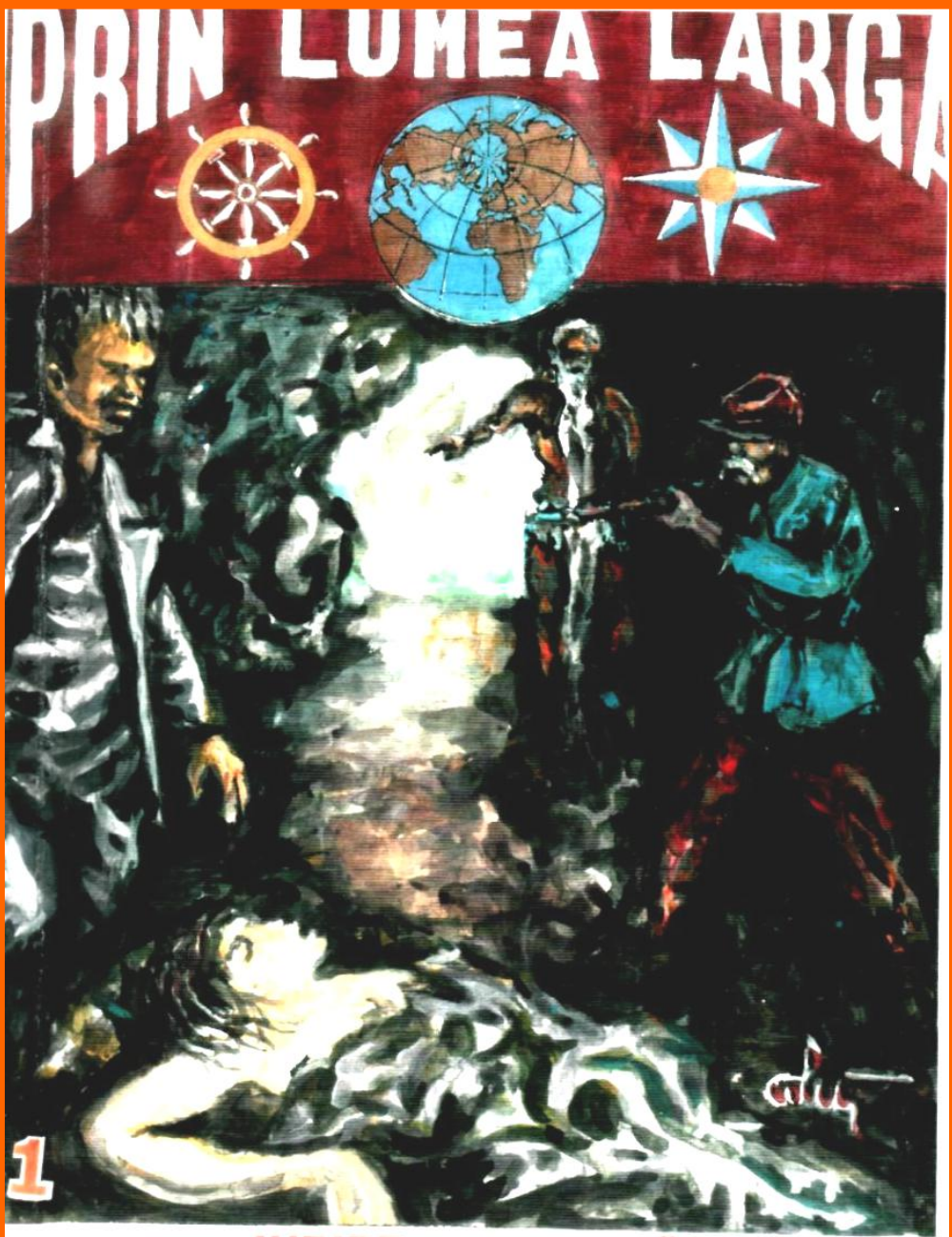

1

IUBIRE DEPORTATĂ

AVENTURI PRIN LUMEA LARGĂ
Nr. 01

JEAN RICHEPIN

IUBIRE DEPORTATĂ

V.1.0

1

JUSTIŢIA NU GLUMEŞTE

Intrarea lui Jean Pioux şi a lui Marian Masclard în sala consiliului de război a făcut senzație.

Jean Pioux era voinic ca un Hercule. Şi asta se ghicea văzându-l. Nu doar că ar fi fost o grămadă nedesluşită de muşchi şi de carne, ca cei mai mulți din semenii săi, dar puterea îi era întipărită în mişcări. Simțeai o maşină admirabil echilibrată, după legănarea regulată a umerilor săi largi, după ritmul mersului şi după înceata aspirațiune a largului său piept. El obişnuia să-şi rezeme pumnul său stâng în şold, iar brațul de temut se deosebea de trup, arătându-şi sub mânecă forma cocoşată ca un pachet de sfori cu noduri.

În ciuda acestei înfățişări, Jean nu-şi da ifose. Spre a te încredința de aceasta, n-aveai decât să-i priveşti ochii senini şi fața blajină. Cu toate că avea fruntea îngustă, barba şi părul stufos, aspru şi încrețit, n-avea nici înfățişarea unui om necioplit, nici aceea a unui fanfaron. Ai fi spus că e capul unui copil foarte blând purtat de un gât de taur şi încadrat de o coamă de leu negru.

Marian se deosebea cu totul de Jean. El umbla aproape strâmb. Ca unul ce şi-a scrântit picioarele, cu spinarea încordată, cu pieptul zbuciumat, parcă ar fi vrut să se furişeze într-o gaură de şarpe, sau să se strecoare printre degete. Părea plăpând şi nu era decât slab. Îl credeai mititel, pentru că se zbârcea. Uneori îşi schimonosea trupul şi putea face să fie luat drept schilod. În realitate era destul de înalt, slăbuț şi uscățiv, mlădios ca un țipar, tare ca un măgar şi

şiret ca o maimuță.

Nimic mai ciudat decât capul lui! Avea tot ce-i trebuie cuiva ca să fie urât. Părul său lung şi incolor semăna ca fideaua. Fața-i galbenă, foarte slăbită şi ciupită, era agitată de schimonosiri necurmate. Pe acest fond de hârtie zbârcită se deosebea un nas lung ce se sfârşea în formă de ghiulea, puțin ruginită la capăt. Cu un cuvânt, fața lui Masclard înfățişa destul de bine un fel de lapte bătut. Cu o zmeură la mijloc. Şi cu toate acestea, nu era urât. Ochii lui galbeni se deschideau aşa de mari, aşa de limpezi, aşa de vii, aşa de adânci uneori, aşa de deştepți pururea, încât uitai forma lămpii, văzând ce flacără arde într-însa.

Ei au intrat ținându-se de mâini şi stârnind, Jean admirația şi Marian, un hohot de râs.

Râsul a ținut în fot timpul interogatoriului, la care răspundea numai Marian, pe când Jean se mulțumea să aprobe cu un gest puternic fiecare cuvânt al prietenului său.

La întâia întrebare a preşedintelui asupra numelui, vârstei şi meseriei, ei s-au ridicat amândoi, iar glasul lui Marian s-a auzit ciudat ca o sfârlează. Pe când buzele îi înaintau şi se retrăgeau în toate sensurile, pe când nasul îi tremura, iar fruntea şi obrajii i se zbârceau ca o apă în suflarea vântului, el a rostit foarte tare şi dintr-o dată fraza următoare:

— Jean Pioux, poreclit Omul-Taur, Marian Masclard, poreclit Lăcustă, fiindcă are picioarele ca nişte fluiere şi patruzeci, banchişti (şarlatani).

Consiliul nu-i văzuse decât schimonosirile şi nu înțelesese nimic. El vorbea de taur, de lăcustă, treizeci şi patruzeci, de şarlatani. Ce vor fi însemnând toate acestea?

— Repetă, a spus preşedintele.

El a spus acelaşi lucru. Sala a bufnit în râs şi nu a înțeles nici de data asta.

— Lămureşte-ne, a reluat colonelul, care nu îndrăznea să se lase în voia veseliei obşteşti.

— Ei, iată! spun că prietenul meu se cheamă Jean Pioux şi că e poreclit Omul-Taur, fiindcă e foarte voinic. Spun că pe mine mă cheamă Marian Masclard, poreclit Lăcustă fiindcă

am picioarele ca nişte fluiere. Spun că el are treizeci şi eu patruzeci de ani. Spun în sfârşit că suntem banchişti. A nu se confunda cu bancheri, vă rog!

— Acuzatule, a zis judecătorul muşcându-şi mustața ca să nu râdă, sileşte-te să nu te strâmbi aşa când vorbeşti: s-ar spune că te strâmbi dinadins ca să stârneşti râsul.

— Ah! Ăsta-i un obicei de-al meu. E meseria mea, vedeți dumneavoastră!

— Meseria dumitale?

— Da, domnule preşedinte. Eu îs de meserie acrobat, scamator, ventriloc şi făcător de mutre şi strâmbături. Pioux este atlet, luptător şi boxer. Eu sunt maimuță prefăcută în om, iar el e statuia în bluză. Noi doi putem învăța pe cineva toate exercițiile timpului, lupta cu bastonul, scrima pariziană şi marsilieză, declamații, boxul englez şi francez şi lupta dreaptă, în floare la greci şi la romani, azi reînnoită în Grecia şi România. Bum!

— Nu te întreabă nimeni de toate acestea. Nu vorbi aşa iute şi să ne întoarcem la starea dumneavoastră, pe care o ignorezi prin felul dumitale de a fi şi vorbi, Făceai parte împreună cu prietenul dumitale din cetele de răzvrătiți?

— Mă iertați, mă iertați, răzvrătiții se aflau la Paris!

Aici s-a curmat interogatoriul. Nu era nevoie de alte mărturisiri, nici de alte dovezi spre a-i osândi, sărmanii, pe amândoi. De altfel, ar fi putut să discute dânşii? Slujiseră în trupele Comunei, faptul nu putea fi tăgăduit. În loc să tăgăduiască, ei se făleau cu asta. Pricina lor era lămurită.

Şi cu toate acestea, aceşti doi scamatori nu erau nici ticăloşi, nici măcar nişte răzvrătiți. Erau parizieni, atâta tot. Fără a se îndeletnici cu politica, ei urmaseră curentul în care trăiau şi făcuseră ca toată lumea. Ştia oare cineva încotro mergeau?

Dar toate aceste argumente nu se prind înaintea unui consiliu de război şi de aceea Jean Pioux şi Marian Masclard au fost osândiți la deportare.

2

PORT DE FRANCE ŞI MONTPARNASSE

Port de France!... Mai mulți ani de oprire... Călătorii pentru surghiun schimbă trenul!

Marian Masclard a salutat Noua Caledonie cu această zeflemea. Apoi întorcându-se către Jean Pioux:

— Ce le-a trăsnit prin cap să boteze locul aceasta Port de France? Ce cruzi sunt! Ar fi fost mai şireți de i-ar fi zis Hors de France (Afară din Franța).

Dar fiindcă Jean Pioux rădea în silă, Marian s-a strâmbat. Apoi s-au privit cu lacrimi în ochi, simțind că veselia asta era nefirească. Dar ea era la urma urmelor cel mai bun leac la întristarea lor. Aşa că pe când Jean Pioux îşi mângâia obrazul cu dosul palmei, Marian îşi scutura iute nasul, de pe care a picat o lacrimă. Atunci s-au luat de braț, s-au învârtit pe loc şi au înaintat cu paşi hotărâți, şuierând între dinți un crâmpei al unui cântec parizian.

A doua zi ei erau înscrişi sub numerele matricole 377 şi 378.

De prisos să povestim întâiul lor zbucium. Închipuiți-vă ocna obişnuită. Munca regulamentară cu hrana-i de închisoare, cu crida-i disciplină şi veți şti traiul ce-l duc sosind acolo toți osândiții politici. Le trebuie un anumit timp de purtare bună, de muncă regulată şi de râvnă, ca să treacă rând pe rând din clasa a patra în a treia şi aşa mai departe.

Clasa a patra e ocna, ocnă într-o insulă stearpă şi stâncoasă, fără putință ori nădejde de scăpare. Toulon pe o stâncă de mărgean în mijlocul mării. Clasa a treia e o ocnă pe uscat, mai blândă, mai sănătoasă, unde eşti în mijlocul semenilor tăi, iar nu în mijlocul oceanului. Clasa a doua e alcătuită de ocnaşi a căror muncă e liberă şi care sunt zilnic supravegheați numai în privința traiului ce-l duc. În sfârşit, cei din clasa întâi au ajuns adevărați colonişti. Dar deportații politici nu ajung niciodată în această clasă.

Cruda captivitate de la început a fost foarte aspră pentru cei doi prieteni. Ei îşi aminteau de aerul liber pe care-l trăseseră în piept toată viața lor, de ulițele Parisului pe care îl iubeau atâta, de acel Paris ce le era drag ca o mamă şi le părea rău de toate ale lui, chiar şi de ploaia ce cade acolo, chiar şi de noroiul în care bălăceşte parizianul.

Cele dintâi trei luni au fost groaznice. Jean ar fi murit fără Marian. Firea-i puternică ar fi fost doborâtă sub povara întristării şi amintirilor. Dar făcătorul de mutre ştia să zeflemisească întristarea şi să învioreze amintirile.

El avea paradoxuri măiestre:

— Vezi, spunea el, mâhnirea e bună pentru cei fericiți, fiindcă îi distrează. Dar noi, noi avem altceva de făcut, iar nu să o ascultăm.

După glume, cel mai bun mângâietor al lor era munca. Înțeleseseră că muncind îşi vor păstra sănătatea şi vor căpăta puțină libertate. Gândul acesta, hărnicia lor, prietenia care-i unea, obiceiul lor de a-şi împărtăşi toate bucuriile şi toate necazurile îi făceau să îndure mai lesne al doilea trimestru al pedepsei. Supraveghetorii au început să țină seama de purtarea, de hărnicia lor, de mintea lor născocitoare în multe împrejurări grele, de energia unuia, de voioşia celuilalt. Veselia lor a fost notată de asemenea ca un punct bun, căci slujea de îmbărbătare tuturor. Pe scurt, la sfârşitul anului întâi, numerele 377 şi 378, deşi osândiți politici, au fost totuşi trecuți în clasa a doua.

Li s-au dat câteva pogoane de pământ într-un fel de mahala aşezată departe de Port de France, pusă sub

supravegherea aghiotantului Barbellez. Acesta era un fost marinar, bătrân foarte aspru, care-şi ducea cu sălbăticie oamenii la lucru, dar era şi el dus de nas de fiică-sa Jeana.

Mititica, cum îi zicea el, fusese crescută la o mătuşă din Paris şi bătrânul o adusese acasă după moartea rudei sale. Dânsul avea acum o poziție neschimbată. Nădăjduia el, nu-i vorbă, să-şi schimbe în curând epoletul de argint cu firişoare roşii pe un epolet de ofițer. Şi fiindcă nu avea neamuri în Franța, voia să se aşeze pentru totdeauna la Port de France, spre a-şi spori viitoarea lui pensie. În privința mititicii lumea va uita fără îndoială că tatăl său fusese păzitor de ocnaşi şi o va mărita cu un cărăuş al vreunei corăbii de negoț, ori cu vreun colonist înavuțit.

Deocamdată ea era sprijinul surghiuniților, cărora le îndulcea cât putea asprimea tatălui ei. Era iubită de toți. Era de altfel fată frumoasă, femeie prin vârstă, căci avea aproape douăzeci şi cinci de ani, dar copilă încă prin veselia caracterului. Bălaie şi mlădioasă, cu fața destul de plăcută, dar obişnuită, trecea drept frumoasă în acea lume mică de supraveghetori, de surghiuniți şi de ocnaşi. Într-o dimineață moş Barbellez i-a zis:

— Micuțo, o să vină două păsări noi în colivia ta. Poți să-ți pregăteşti sămânța de cânepă, dar să nu fii prea bună! Sunt nişte golani care trebuiesc supravegheați.

— Ce au făcut!

— Oh! Nişte comunarzi murdari care au insultat consiliul de război. Ei sunt totdeauna primejdioşi, cu toate că buna lor purtare i-a făcut să treacă în clasa a doua.

— Cu toate astea, tătucule, n-ai să-i primeşti cu prea multă asprime?

— Hm!

Barbellez încruntat din sprâncene şi răsucindu-şi mustața groasă, a luat înfățişarea cea mai aspră şi a răspuns:

— O să-i primesc cum trebuie să-i primesc pe nişte duşmani ai societății. Iaca aşa!

— Şi cum le zice?

— Nu ştiu.

Tocmai în clipa aceea soseau Jean Pioux şi Marian Masclard, însoțiți de un supraveghetor, Văzându-i, Jeana a avut o mişcare de uimire şi de şovăială, ca şi cum i-ar fi recunoscut şi căuta să-şi reamintească trăsăturile lor.

Într-adevăr, pentru cine i-ar fi cunoscut mai înainte, ei trebuiau să fie foarte schimbați. Jean, cu fața-i spână şi Marian despuiat de lungul său păr ca fideaua, erau de nerecunoscut.

Apoi, dacă munca îi îmbărbătase, ea îi şi slăbise, ca şi aerul tare al mării, care întăreşte, dar şi secătuieşte şi prăpădeşte. Jean ajunsese numai muşchi, iar Marian numai nervi. Cel dintâi nu mai avea frumoasa plinătate a cărnii care făcea să-l admire iubitorii de luptă dreaptă, iar pe pumni i se puteau număr tendoanele întinse ca nişte sfori. Celălalt, care-şi trecea altădată tot trupul prin cercul făcut de o basma înnodată, ar fi luat acum numai jumătatea basmalei ca să-şi facă scamatoria.

Ei şi-au scos şepcile când au ajuns în fața lui Barbellez şi a Jeanei.

— Ah! Ah! Ați sosit voinicilor, le-a zis aghiotantul. Nişte derbedei cărora le-a mers pomina, nu-i aşa? Nişte necunoscuți care îşi petrec bătându-şi joc de un colonel! Se spune că acum se poartă bine, om vedea, Ştiți, la naiba, nu trebuie să vă închipuiți că trebuie să stați cu brațele încrucişate, fiindcă ați urcat o clasă. Pentru că, de, nu se greşeşte la moş Barbellez!

Şi el se aprindea ca şi când s-ar fi certat, ca şi cum cineva ar încerca să-l contrazică. Cu toate acestea, Jean şi Marian nu spuneau nimic. Fuseseră înştiințați că bătrânul începea întotdeauna aşa. Cel mai bun lucru de făcut era să nu i se răspundă nimic.

— Da! Da! a urmat aghiotantul. Şi Barbellez sunt eu... Salutați! Şi iat-o pe Jeana, fiica mea, pe care trebuie să o respectați ca pe ochii din cap. Mii de tunete de Brest! Ne-am înțeles. Atunci, pe flancul drept şi ocolire la stânga, marş!

Pe când ei se supuneau acestei porunci, Jeana i-a oprit ca să-i întrebe de nume. Cu cât îi privea mai mult, cu atât îşi

aducea mai bine aminte de ei. Dar nu ştia tocmai bine de unde.

— Haide răspunde, a zis aghiotantul către Marian, Cum te cheamă?

Deodată Jeana reamintindu-şi a exclamat:

— Lăcustă şi Omul-Taur!

Aghiotantul, Marian şi Jean au rămas încremeniți de acest incident neaşteptat, asupra căruia Jeana i-a lămurit foarte iute.

Mătuşa cea bătrână, doamna Derson, la care ea şezuse la Paris până la vârsta de douăzeci de ani, locuia pe bulevardul Montparnasse, nu departe de Observator. Ea avea acolo o spălătorie de rufe în care Jeana îşi petrecea copilăria şi tinerețea, fără altă petrecere decât aceea de a se duce duminica în fața grădinii Closerie des Lilas, la piciorul statuii mareşalului Ney, ca să vadă pe scamatori şi să asculte pe cântăreți. Aşa că ea cunoştea pe de rost toate spusele şarlatanilor de bâlci, toate exercițiile ce se făceau şi cunoştea pe toți scamatorii care se vedeau acolo. Dintre ei plăceau mai ales Omul-Taur şi Lăcustă. Omul-Taur o îngrozea mai mult ca orice-i plăcea să asculte şi să contemple pe Lăcustă. Verva-i nesleită, cântecele însoțite de o vioară întocmită din trei coarde întinse printr-o băşică, scamatoriile lui, ventrilocia, trecerea lui prin cercul unei basmale, toate acestea îi rămăseseră în minte cu acea vioiciune ce face aşa de prețioase şi atât de scumpe amintirile copilăriei. Ea şovăise aşa de mult în recunoaşterea lui Marian, din pricina tuturor schimbărilor suferite de trupul, costumul şi fața lui.

Şi povestea toate aceste lucruri tatălui uimit. Vorbea de ele veseli, cu entuziasm, cu lacrimi aproape. Parcă îşi regăsise un prieten. Îşi regăsea toată copilăria ei.

— Vezi, tătucule, spunea ea dezmierdându-l. Va trebui să fii bun cu ei. Dacă ai şti câte clipe vesele m-au făcut să petrec când eram mică! N-aveam decât plăcerea asta, vezi! Apoi nu se poate ca ei să fi făptuit o fărădelege. A fost o greşeală. Sunt oameni cumsecade, lasă! Deşi erau comedianți, cu toată sărăcia lor făceau bine tuturor vecinilor.

Îmi aduc aminte că odată s-a aşezat lângă ei un cântăreț bătrân pe care nimeni nu-l asculta. Atunci Lăcustă a zis că nu-i bine aşa, că ar fi nerecunoştință de a se uita bătrânii şi ei au muncit pentru dânsul. Altădată, Omul-Taur era să-şi frângă şalele făcând boscării cu o ghiulea de o sută douăzeci de kilograme, iar Lăcustă era să-şi frângă încheieturile făcând la scamatorii, numai şi numai ca să poată da câțiva gologani fetiței negustoresei de păpuşi, care murise. Ei miluiau chiar şi publicul. Adesea nu era nimeni în jurul lor, din pricina vremii rele, sau fiindcă lumea nu avea în seara aceea o para chioară. Aşa că privitori eram numai noi copiii, care nu aveam nici un ban în buzunar şi nu-i puteam plăti decât numai cu aplauze. Dar n-avea a face! Ei făceau totuşi scamatorii pentru nimic, ca să ne facă nouă plăcere. Oh! Ce mult îi iubesc şi ei amândoi merită iubirea asta!

Vorbea aşa de repede, încât Barbellez n-a avut vreme să spună nici un cuvânt şi nici să-şi vină în fire măcar. El nu-şi putea crede urechilor.

Iar Jean şi Marian erau nespus de mişcați şi nu ştiau cum să mulțumească fetei. Jean îşi sucea încurcat şapca-i în degetele groase, iar Marian lua fără să vrea înfățişări duioase care aminteau cele mai bune mutre ale lui.

Uimirea lui Barbellez şi recunoştința celor doi scamatori au fost nemărginite, când Jeana după cuvântarea-i înfocată, a întins deodată mâinile ocnaşilor, zicând tatălui ei:

— Şi vezi, iată dovada că-i iubesc. Vreau să le strâng mâna.

— Ce faci, nenorocito? a strigat aghiotantul.

Acum Barbellez nu se mai putea stăpâni. El s-a făcut roşu-stacojiu. Micii lui ochi cenuşii s-au umplut de sânge, pe când pleoapele îi zvâcneau cu o iuțeală nespusă, ca aripile unei muşti în agonie. Era scos din fire. Şi neîndrăznind să-şi verse mânia pe fata lui, a dat o puternică lovitură cu latul săbiei lui Marian, care era lângă dânsul şi care s-a ferit sărind în lături.

— Plecați, plecați, a zis Jeana celor doi sărmani osândiți. E prea furios. Mă însărcinez eu să-l potolesc. Haide, urmați

brigadierul care vă va duce la câmp. Voi veni să vă văd acolo.

La aceste vorbe ea a dezlegat iute cravata Barbellez, care căzuse pe o bancă cu faşa vânătă, cu gâtul ţeapăn, bombănind într-o limbă greoaie înjurături neînţelese.

3

CUM VINE DRAGOSTEA LA SURGHIUNIŢI

Două zile în urmă, numerele 377 şi 378 erau pe deplin aşezaţi într-o cocioabă mică, în partea dinspre uscat şi se întorceau să lucreze toată ziulica la mica lor plantaţie, când au primit vizita Jeanei. Ea le aducea ceva bani, două pipe de tutun şi le-a făgăduit că o să mai vină.

Cât despre bătrânul Barbellez, era tot furios, căci Jeana îl făcuse să înţeleagă că o să fie foarte supărată şi n-o să-i vorbească deloc dacă o să chinuiască cumva pe aceşti oameni care nu meritau pedepse. El era deci nehotărât între furia sa împotriva celor doi surghiuniţi pe care ar fi voit să se răzbune şi între slăbiciunea lui pentru Jeana, pe care se temea să o supere. Între acestea el rămânea neutru, necutezând nici să lucreze, nici să vorbească, căutând un mijloc de a face rău celor doi oameni, fără a-şi nemulţumi fata. În straşnica-i deşteptăciune, hotărâse să-i pedepsească foarte aspru la cea dintâi greşeală şi să dovedească Jeanei încetul cu încetul că aceşti aşa-zişi nevinovaţi erau nişte ticăloşi primejdioşi De aceea o lăsa bucuros să se ducă la aceştia.

— Cu cât va fi mai bună cu dânşii, zicea el, ei se vor crede mai îndreptăţiţi să calce regulamentul. Vor face prostii. Asta va dovedi îndeajuns Jeanei că n-a nimerit-o cu iubirea şi cu îngrijirile ei. Şi atunci voi recâştiga ce am pierdut.

Mulțumită acestui raționament al lui Barbellez, Jeana se putea duce adesea să-şi vadă cei doi prieteni noi. Mai în toate serile, după ce-şi sfârşea plimbarea de binefacere printre ceilalți colonişti, ea venea să petreacă un ceas şezând pe lavița de lemn de la uşa sărăcăcioasei lor colibe.

Acolo vorbeau de Paris, de Parisul lor iubit, regretat, de mahala, de mahalaua cunoscută, de acea piață a Observatorului, unde se văzuseră de atâtea ori fără a se cunoaşte, de Ludovic-Leul, care voise să facă concurență lui Jean, de Bourguet-Măscăriciul, care încercase să dea uneori replica lui Marian şi de bulevardul Montparnasse, cu copacii săi mari şi frunzoşi, cu cârciumile lui, cu berăria-i acoperită de verdeață. Şi pepiniera unde perechi vesele se încrucişau cu lungile şiruri de micile eleve de pension îmbrăcate în haine cenuşii.

Tot şiragul amintirilor se desfăşura astfel în convorbiri încântătoare, pline de dulce amărăciune.

Marian înveselea ca întotdeauna convorbirea cu glumele lui. El ştia poveşti hazlii despre fiecare lucru şi despre fiecare om, despre brutarul din strada Vavin, despre birtul mătuşii Eugenia şi chiar despre doamna Derson. Ținea minte cutare vorbă, cutare gest, care zugrăveau pe oameni dintr-o trăsătură. Imita vorba unuia, mersul celuilalt. Făcea să retrăiască acea lume în pantomima sa.

Jean nu era aşa de expresiv, dar din când în când găsea şi el unul din acele accente sincere care înlocuiesc o întreagă cuvântare şi merg drept la inimă. Firea-i cinstită şi bună se arăta deodată ca o rază de soare ce luceşte prin negură.

Jeana îi asculta şi le răspundea din toată inima.

În acelaşi timp, găsea în ei confidenți ai plăcerilor şi durerilor ei din copilărie. Le spunea multe lucruri care nu le putuse spune niciodată nimănui. Mai întâi anii aşa de grei de sub epitropia bătrânii mătuşi zgârcite, care nu o pricepea defel şi nu iubea copiii. Îşi amintea de tinerețea aproape ofilită prin singurătate, de munca harnică şi obositoare din toată săptămâna. Nici prietenie, nici dragoste şi mai târziu acea lungă călătorie ca să se întoarcă la un tată pe care nu-l

cunoştea: suferința ei văzând pe tatăl său aşa de puțin milos, aşa de tâmpit de disciplină şi de băutură.

Apoi regretele, dorințele, necazurile ei, toată viața au trecut rând pe rând în inima lui Marian şi a lui Jean. Ei au plâns împreună şi şi-au scufundat sufletele unindu-şi mâinile.

— Ştii una? a zis într-o seară Jean lui Marian. Ei bine iubesc de-a binele pe mica Jeana.

— Aida de! a răspuns Marian şi eu. Se întâmplă şi asta uneori!

4

O „GĂINĂ” NEAŞTEPTATĂ

Ei au dormit puțin noaptea următoare. Se gândeau la Jeana. Fiecare căuta să se încredințeze că nu mai el era într-adevăr amorezat şi putea fi într-adevăr iubit.

— Nu se poate ca Jean Pioux să iubească cu atâta înflăcărare ca mine, îşi zicea Marian. Ce dracu! Jeana nu-i doar o ghiulea de douăzeci de kilograme. Ce i-ar spune el? Ce ar face cu ea? Ş-apoi dânsa poate avea o pornire pentru el? La urm urmei, el e Omul-Taur! Ar sperria-o dacă i-ar vorbi de dragoste. Sunt idiot că-mi mai fac sânge rău pentru asta.

— Marian e caraghios, îşi spunea Jean Pioux. Ce glumă! Să-şi închipuie, cu un nas al lui, că poate plăcea unei fete! Văd tabloul de aici: Jeana va pufni de râs în nasul măscăriciului. De altfel, e chiar amorezat? Iubeşte oare el cu atâta foc ca mine? La dânsul nu-i amor, ci o dragoste trecătoare. O să-i treacă. Rău fac că mă mai opresc la astfel de gânduri.

Tulburarea lor sufletească se manifesta prin aceea a trupului lor. N-aveau astâmpăr în pat. Jean se întorcea mereu ca un câine care-şi schimbă culcuşul, Marian se zvârcolea necontenit ca un guzgan în cursă.

Dar tăceau amândoi ca să nu li se vadă tulburarea, Marian şi-a vărsat cel dintâi necazul:

— Ia ascultă, ce te apucat de te zvârcoleşti aşa? Sufli, te suceşti şi te răsuceşti parcă ai fi o focă.

— Oricum, foca asta prețuieşte tot atât ca şi maimuțoiul care-mi vorbeşte.

— Maimuțoi?

— Da, maimuțoi!

Ei s-au sculat furioşi. Se certau întâia oară în viața lor. Mâinile tremurătoare li s-au întâlnit în umbră. Un pumn de fier a încleştat brațul lui Marian, care îşi înfipsese unghiile în gâtul lui Jean, Era cât pe ce să se bată.

— Dă-mi drumul, a zis Marian descleştându-şi degetele. Am înnebunit amândoi!

Şi erau să se culce iar, foarte ruşinați.

— Ascultă, a zis Marian după o tăcere, îți cer iertare, iubite prieten.

— Eu trebuie să-ți cer iertare. Eu m-am înfuriat cel dintâi. Nu eşti supărat pe mine, dragă Marian?

— Hei! Lasă! Să nu mai vorbim de asta, ori mai bine, da, să vorbim! Vezi! De aseară ne ascundem unul de altul ca nişte copii, în loc să ne privim în față ca bărbații. Să judecăm puțin, iubeşti pe Jeana, nu-i aşa?

— Oh! da.

— Şi eu. Iată problema. Să încercăm să o dezlegăm, ce dracu'! Înainte de a cunoaşte pe Jeana ne iubeam unul pe altul mai mult decât orice pe lume. Tu te-ai jertfit adesea pentru mine, iar eu am făcut de multe ori acelaşi lucru pentru tine. Nu ne-am certat niciodată decât ca să ştim care din noi ar fi mai bun. Azi e între noi o a treia ființă iubită. Ei bine! Să hotărască ea! Mâine îi vom spune pe şleau despre ce este vorba. Dacă ne va alunga pe amândoi, cu atât mai bine! Atunci ne vom mângâia unul pe altul. Dacă va alege, atunci, zău, cu atât mai rău pentru cel refuzat! El îşi va întări dragostea. Dar cel puțin nu va pierde un prieten, neputând câştiga o femeie. Ce zici?

— Ai dreptate, eu jur să fac ce va spune ea.

— Îți jur şi eu. Acum ne-am înțeles. Să ne strângem mâinile din fundul inimii. Şi apoi să dormim.

5

O DECLARAȚIE DE DRAGOSTE

A doua zi Jeana a găsit pe cei doi prieteni cu totul schimbați.

Jean şedea pe laviță fără să îndrăznească a ridica ochii. Cu coatele rezemate pe genunchi, el îşi umplea şi-şi deşerta mereu pipa de tutun, Marian se plimba cu paşi măsurați bătând tactul unor marşuri nespus de repezi pe vârful nasului său, pe care îl contempla, fără să bage de seamă că asta îl făcea saşiu.

— Hm! Hm! şi-a zis fata. Nu cumva le-o fi făcut tata ceva? Ori poate i-am necăjit chiar eu?

— Domnişoară, a spus Jean cu toată hotărârea, trebuie să…

El a roşit ca o şcolăriță şi s-a oprit la mijloc.

— Ce voiai să spui, prietene?

— E ceva, a reluat Marian, ceva care… În sfârşit! Jean nu îndrăzneşte!… Dar să-ți spun eu despre ce-i vorba. Ieri am băgat de seamă… Ah! Zău, domnişoară, nici eu nu îndrăznesc.

— Dar ce-i? De ce nu îndrăzniți să vorbiți? Nu înțeleg. Aveți să-mi spuneți ceva?

— Oh! Domnişoară! au exclamat ei apropiindu-se.

— Atunci e o întrebare?

— Da, da! Dar ni-e să nu te superi!

— Cât de rea mă credeți! Cum vă puteți teme că o să mă supărați cerându-mi ceva?

— Ah! a zis Jean. O să-ți părem nişte idioți.

— O să-ți pară că suntem nişte caraghioşi, a adăugat

Marian.

Iar amândoi oftând:

— N-o să mai vii la noi.

— Lămuriți-mă! Acum sunteți caraghioşi. Vorbiți odată! Vă făgăduiesc că voi face tot ce pot ca să vă ofer tot ce-mi cereți. Iar dacă n-oi putea face nimic, vom rămânea totuşi buni prieteni ca şi mai înainte. Vorbiți când vă spun!

Şi apropiindu-se mai mult de dânşii, le-a întins fiecăruia câte o mână.

Două păpuşi aidoma şi trase de sfori în acelaşi timp, n-ar fi lucrat mai laolaltă ca cei doi nefericiți. Apucând mâna ce li se întindea, acoperind-o de lacrimi şi de sărutări, ei au căzut pe neaşteptate în genunchi şi au bolborosit cu acelaşi glas înăbuşit:

— Domnişoară, te iubesc!

Lucrul ar fi fost caraghios, dacă n-ar fi fost atât de duios. Însă Jeana n-avea poftă de râs, căci îi vedea plângând.

În dragoste numai întâiul cuvânt e greu de spus. Îndată ce l-ai spus, urmează un potop de cuvinte. Şi ei au lămurit-o foarte iute pe Jeana ceea ce aveau să-i spună: patima fiecăruia, cearta din ajun, învoiala din timpul nopții.

— Ceea ce îmi propuneți mă încurcă foarte mult, a răspuns ea. Să aleg! Să aleg pe unul, pe altul! Dar dacă nu iubesc nici pe unul, nici pe altul?

Buza lui Jean s-a strâmbat.

— Nu vă mâhniți, a zis ea spre a-i mângâia. Vă iubesc pe amândoi. Vă iubesc ca prietenă, asta-i sigur. Atât pe unul, cât şi pe celălalt. Dar la dragoste nu m-am gândit încă. Ia gândiți-vă puțin. Să zicem că aş iubi pe unul din voi. Hei, credeți că i-aş putea-o spune şi dovedi? Dar nu vă gândiți la tata? Aduceți-vă aminte de furia lui când a văzut că aveți o parte din stima şi iubirea mea. Pentru mine sunteți oameni cinstiți şi ştiți că n-aş şovăi să-ți dau mâna, dumitale, scumpul meu Jean, ori dumitale, dragă Marian. Şi să iau de soț pe unul din voi. Dar în ochii tatei sunteți făcători de rele, ocnaşi pe care îi poate bate dacă nu-i plac, să-i întemnițeze dacă i se împotrivesc şi să-i omoare dacă se apără. Ah! Cum

i-aş putea mărturisi o astfel de iubire? Mi se zdrobeşte inima când mă gândesc la asta. Simt că iubesc după durerea ce sufăr.

— Oh! Îți mulțumim, îți mulțumim de mii de ori! au exclamat ei.

— Dar vă rog să nu mă zoriți, a mai spus ea. Dați-mi vreme de gândit! Să văd mai întâi ce pot nădăjdui de la tata. Aceasta e întâia piedică de înlăturat. Dacă izbutesc să o înlătur, atunci voi alege pe unul din voi. Dar până atunci vreau să vă iubesc pe amândoi. Să lăsăm pe mai târziu alegerea asta. Şi făgăduiți-mi că vom fi pururea prieteni, oricare ar fi cel ales. Odată alegerea făcută, dacă tata e împotriva mea, trebuie să fim trei care să luptăm cu dânsul. Ea a plecat în puterea nopții, spunându-le că se duce la o biată femeie bolnavă care şedea cam departe pe câmp.

6

UNDE-I EA?

Două zile în urmă întreaga mică colonie a aflat că Jeana se făcuse nevăzută. În întâia dimineață a lipsei, Barbellez n-a fost tocmai aşa de neliniştit. Într-adevăr, Jeana se întorcea adesea foarte târziu şi se scula totdeauna la răsăritul soarelui. Aşa se întâmpla uneori că părăsindu-şi părintele în ajun după cină, nu-l revedea decât a doua zi la dejun. Lipsa ei la ceasul acela începea să-l supere. La dejun a fost în voie rea, dar a mâncat totuşi cu poftă mare şi după-masă şi-a băut şi jumătatea de sticluță de coniac.

— Aida de! îşi spunea el sorbindu-şi păhărelul. O să aflu ce s-a întâmplat când îmi voi face inspecția.

Dar la inspecție n-a descoperit nimic Fiică-sa nu fusese văzută ziua nicăieri. Lucrurile se încurcau. El a început să se neliniştească de-a binele. Era întărâtat şi ursuz ca un dulău. În seara aceea umerii multor osândiți au avut să sufere pe nedrept mângâierile bastonului său.

Jean şi Marian, care lucraseră pe câmp, nu ştiau încă nimic când se întorseseră seara în coliba lor. Aşa că se culcaseră liniştiți, crezând că Jeana nu venise în ziua aceea, fiindcă avusese prea mult de lucru, ori fiindcă confidența lor din ajun o mişcase prea mult. De abia a doua zi, ducându-se la muncă au aflat ca şi toată lumea ştirea acestei dispariții, care i-a încremenit mai mult decât pe toți.

S-au dus îndată la Barbellez. El petrecuse noaptea fără să doarmă, bând spre a-şi recăpăta puterile şi şi-a descărcat asupra lor furia pricinuită de neliniştea pricinuită de băutură.

— Ce mai vor şi lighioanele astea? Unde vă e autorizaţia ca să vorbiţi cu aghiotantul? Ah! Întraţi aici fără hârtie de la sergentul vostru! Care dobitoc v-a lăsat fără să vă ceară biletul de voie? Opt zile de-a rândul o să fie bătut cu vergi! Iar vouă vă pun cătuşe, mii de draci!

— Am venit pentru fata dumitale.

— Ce! Fata mea? Fata nea n-are nici în clin, nici în mânecă cu voi, vipere mârşave!

— Avem amănunte cu ajutorul cărora ar putea fi găsită.

— Amănunte? Vă place! Ei au amănunte, ei, pe când eu n-am. Ei bine, atunci vorbeşte, măgar ticălos. Unde îţi sunt amănuntele?

— Fiica dumitale…

— Domnişoara fiica dumitale, că altfel te ia dracul!

— Domnişoara fiica dumitale a plecat de alaltăieri seara, nu-i aşa?

— Ce-ţi pasă!… Da, de alaltăieri am văzut-o cea din urmă oară pe la patru după prânz.

— Ei bine! Noi am văzut-o seara. A plecat de la noi pe la nouă.

— Ah! Voi aţi văzut-o, voi! Ia spuneţi-mi, vă rog, pentru ce venea la nişte ticăloşi ca voi? În sfârşit! Şi apoi?

— Apoi a plecat înspre locurile lucrate. La plecare ne-a spus că se duce la Luison.

— Cine-i aia Luison?

— Femeia bolnavă de la numărul…

— Şi în urmă?

— În urmă… Noi atâta ştim. Am venit să ţi-o spunem numaidecât, crezând că ţi-ar putea folosi la ceva. Graba noastră de a te servi ne-a împiedicat să cerem sergentului bilet de voie. Cu cât mai curând era mai bine, iar noi…

— Lăsaţi-mă în pace! Ce palavragii! Amănuntele voastre nu-mi folosesc la nimic. Fie că Jeana s-a făcut nevăzută la prânz, fie că s-a făcut nevăzută de la ceasurile patru, ori la zece, nu-i uşor de regăsit, nu-i aşa? Ah! Lasă că vă arăt eu vouă, plecaţi!

— Dar nu-i greşeala noastră!

— Ba da, e greşeala voastră! N-aveați decât să o însoțiți.

— Dar ştiți bine, domnule aghiotant, că seara nu poate nimeni ieşi fără bilet de voie.

— Bine! Dar n-aveți întotdeauna pe al vostru? Bine! Chiar azi îmi fac raportul către comandant şi mâine dimineață o să vă duceți în insulă să vedeți dacă lemnul paturilor de la tabără e mâncat de ploşnițe. Hai, plecați! Asta-i cea din urmă zi a voastră la aer liber. Bucurați-vă încă astăzi din ce vă mai rămâne!

Şi el a şoptit la urechea unui sergent:

— Supraveghează-mi toată ziua pe aceşti doi îndrăzneți. Îi las dinadins liberi până diseară. Nădăjduiesc că vor face vreo prostie. La întâia împotrivire, la cea mai mică încercare de fugă, înțelegi, hai? Sfârşeşti cu ei numai cu un glonț...

Prilejul de a îndeplini această poruncă s-ar fi ivit fără îndoială, dacă Jean ar fi fost singur.

— Ah! spunea el lui Marian scrâşnind din dinți, am poftă să-l pălmuiesc pe sergentul ăsta, ca să-mi zboare creierii.

— Taci, i-a răspuns Marian. Jeana poate fi găsită până diseară. Dacă se întoarce, am scăpat şi noi. Să aşteptăm până diseară! Şi să lucrăm toată ziua ca de obicei. Tocmai pentru că avem dreptate să nu facem prostii.

Ei au făcut pe voia lui Marian.

Ziua a fost lungă şi crudă. Sub ochiul sergentului care-i spiona, ei nu cutezau să lase a li se dea pe față miile de gânduri care le frământau capul şi le chinuiau sufletul. Lucrau cu capul plecat, cu mâinile zbârcite, cu mintea tulburată.

Astfel, toate nenorocirile cădeau asupra lor. Pierdeau pe Jeana. Acea Jeana care era singura răsfrângere a Parisului adorat, pe care nu-l vor mai revedea, acea Jeana pe care o iubeau fiindcă într-însa retrăia tot trecutul lor şi înfloreau toate speranțele viitorului lor. În acelaşi timp, îşi pierdeau puțina lor libertate, câştigată cu atâta trudă printr-un an de supunere crudă şi de muncă covârşitoare. Ah! Toată puterea lui Jean n-ar fi putut fi de ajuns la ducerea acestei poveri şi

chiar veselia lui Marian îşi vedea aripile sfărâmate de această lovitură!

Când a înnoptat, s-au simțit copleşiți de durere, aflându-se pentru cea din urmă oară lângă lavița pe care petrecuseră seri atât de plăcute cu Jeana.

— Biata Jeana, a oftat Marian, unde o fi oare?

— Oh! a răspuns Jean. De aş fi ştiut unde-i, aş fi fost până acum acolo peste un ceas, căci ştiu unde e, a murit.

— Cine ți-a spus asta? Eu cred mai curând că a fost prinsă de sălbatici.

Jean a ridicat cu neîncredere din umeri şi a căzut prăpădit pe laviță. Un sfert de ceas mai târziu el a fost redeşteptat de această mică frază, pe care Marian i-a şoptit-o încetişor la ureche:

— Trebuie să ne ducem să căutăm pe Jeana!

7

MASCLARD PEISAGIST

Înainte de a spune lui Jean acest cuvânt hotărâtor, Masclard stătuse multă vreme nemişcat, înfipt drept în prag ca o statuie, contemplând cu privirea țintă peisajul amurgului.

Înainte, aproape la picioarele lui, se întindea o băltoacă sălcie, mărginită de stuf şi acoperită de nuferi cu largi foi turtite şi de alte plante. În cealaltă parte a băltoacei se ridica o masă întunecoasă de desiş adânc în formă de turlă, de unde pornea un râu. Şuvoiul se pierdea în plescăituri tari pe luciul cel neted al plantelor, care erau oarecum coaja băltoacei. Zgomotul ăsta în acea întunecime te făcea să te gândeşti la vreun cântec ciudat bolborosit de vreo fiară cu totul neagră.

Turla era alcătuită de tufişuri încâlcite de liane cățărătoare, de copaci stufoşi, de manglieri şi de un fel de sălcii, De acolo pornea un şir lung şi larg de copaci posomorâți, suindu-se către interiorul insulei. Părea un fluviu de arbori, ale cărui valuri s-ar şi grămădit la picioarele povârnişului. Urmând până în zare cursul acestei păduri, privirea se oprea chiar pe fondul tabloului, unde se arăta, în chip nedesluşit, în azurul cenuşiu al cerului, silueta crestată a munților.

Toate acestea apăreau în acea lumină a serii, prin acel văl aburit al amurgului, care măreşte culorile puternice ale maselor posomorâte şi înfăşoară contururile cu un fel de negură tremurătoare.

Pe când înnopta, pe când adierea vântului de mare atingea

stuful şuierând, pe când apa râului gâlgâia şi broaştele orăcăiau încet în trestii, Marian privea toate astea şi chibzuia încet, atunci, el i-a spus asta lui Jean:

— Trebuie să o căutăm pe Jeana!

Jean a ridicat capul la acest nume scump. Dar fiindcă pierduse orice nădejde, nu a primit această propunere cu entuziasmul său obişnuit, aşa precum te uiți la cineva care îşi bate joc de tine, ori la un nebun, a cărui idee fixă ai descoperit-o. Şi a răspuns încet şi abătut:

— Ştii bine că ni-e cu neputință să o facem.

Într-adevăr, puteau fugi oare? Nu mai trebuia să se gândească să fugă ziua, fiindcă mâine vor fi în insula aceea.

Să fugă noaptea ar fi fost o nebunie. Oricine dă noaptea târcoale pământului autorizat ştie că va fi doborât de un glonț, înainte de a fi făcut o sută de paşi. Pretutindeni dai de santinele. Unul din cele mai însemnate posturi de pază era tocmai pe țărmul răsăritean al băltoacei şi avea supravegherea colibelor, printre care se afla şi aceea a lui Jean şi Marian.

Într-o clipă lui Jean i-au trecut prin minte toate aceste lucruri şi a rămas iar abătut.

— Ascultă-mă, a reluat Marian, nu sunt nebun şi nu-mi bat joc de tine, cum pari s-o crezi. Ia priveşte puțin, dragă Jean, uită-te colo în depărtare, în partea opusă a mării. Ce vezi?

— Ce să văd? Muntele, îl văd şi mai bine ziua! a răspuns celălalt supărat.

— Şi colo, aproape de noi, ce vezi pe băltoacă?

— Bălării negre, nemişcate ziua şi pe care broaştele râioase le mişcă seara.

— Bine! Şi vezi şi de unde iese râul înainte de a da de bălării.

— Ba bine că nu! Iese de dedesubtul copacilor. Dar ce au toate acestea cu e ce mi-ai spus mai adineaori? Vorbeşti ca un idiot, să ne ducem să căutăm pe Jeana, adică să plecăm să luăm luna de pe cer, apoi îmi arăți bălăriile şi apa. La urma urmelor mă plictiseşti. Ia uită-te, uită-te dincoace! S-ar

putea spune că faci un anunț de şarlatan. Priviți, domnilor, vedeți această ghiulea, acest pahar, această pungă... Asta vrei să faci?

— Da, vreau să fac boscării, înțelegi? Vreau s-o şterpelim. Şi paharul, care ne va ascunde drăguță, sunt iarba, apa şi copacii. Iar punga unde ne vom regăsi e muntele. Pricepi? E foarte simplu, hai! E vorba să ne furişăm de aici până la băltoacă. Apoi, de la băltoacă la râu trebuie să avem curajul de a ne bălăci până la gută în acea groapă. În mijlocul bălăriilor vâscoase şi a broaştelor râioase, care se târăsc deasupra ei. O să fie greu şi scârbos, dar trebuie să o facem!

— Înainte! a răspuns Jean, eu te urmez. Până la râu, înțeleg, dar de acolo ce te faci?

— Umblu în râu sub copaci, căci e vădit că râul urmează şirul copacilor. Mai întâi aşa-i în toate țările de pe pământ. Apoi, trebuie să ştii că numele sălbatic al râurilor din această țară e *diaot* şi că *diaot* înseamnă umbră şi apă în acelaşi timp. Deci apa e pururea umbră, iată cum judec eu. Altă dovadă despre adevărul acestui lucru e că întotdeauna înghețată. De aici trag concluzia că dacă putem ajunge până la râu, nu vom mai avea decât să mergem în susul apei sub desiş. Şi asta va fi şi mai greu decât în băltoacă. Mai întâi, desişul e foarte rece, apoi ramurile sunt în unele locuri la luciul apei poate şi atunci va trebui să trecem cu capul dedesubtul lor. Şi apoi, în sfârşit, nu ştiu ce fel de lighioane pot fi pe acolo. Dar cu atât mai rău! Vezi planul, nu-i aşa? O ştergem cu merindele noastre de patru zile, care ni s-au dat ieri. Nu ne trebuie atâta timp ca să ajungem la munte, care e numai la o depărtare de o poştă şi jumătate. Odată ajunşi la munte, suntem liberi, taică! Iar odată liberi, o regăsim pe Jeana.

— Vino să te îmbrățişez!

— Cât despre sălbatici dacă ne prind, a adăugat Marian, le facem pantomimă. Asta o să-i desfată.

— Numai de nu ne-ar sili să o facem pe frigare!

— Ce vrei! La război, ca la război! Cine nu riscă nimic, n-are nimic. Dacă ne mănâncă, ei bine! Dacă ne mănâncă am

avea cel puțin mângâierea că am fugit de primejdia furculiței...

Şi după vorba asta, ei s-au pregătit de plecare.

Bătea zece ceasuri. Stingerea focurilor! Trâmbița a răsunat din întăritura oraşului Port de France, i s-a răspuns de pe țărm. Cea din urmă notă tărăgănată a răsunat în tăcerea nopții. Nici o lumină în oraş, afară de aceea a corpului de gardă, ale cărui ferestre roşii par nişte ochi care pândesc.

Coliba numerelor 377 şi 378 e cufundată într-o linişte adâncă. Ființele din ea nu dorm totuşi, mişcă. Dar totul se face fără zgomot. Marian e pe cale să aşeze în spatele lui Jean Pioux un sac destul de lung plin cu pesmet, orez şi bob sălbatic. El însuşi duce un sac ceva mai mic, tot cu merinde. Deasupra lui, la ceafă aproape, e o legătură înfăşurată cu muşama: în ea e tutun. În sfârşit, pe şapca-i de lână, în dreptul capului, e legată o cutiuță de tinichea, pecetluită cu ceară şi în care sunt chibrituri. Tot acolo sus e pus astfel tot ce nu trebuie să fie udat. Pe lângă acestea, fiecare mai are câte o sticlă de rachiu atârnată de coapsă, o pereche de pantofi de schimb, un cuțit mare în buzunarul drept şi lulele în cel stâng.

Uşa e deschisă puțin la unsprezece fără ceva. O umbră subțire şi mică trece întâi, târându-se pe pântece. Alta mai groasă o urmează. Aceste două umbre ciudate se târăsc până la băltoacă, îndepărtează încet plantele din apă şi fără zgomot, fără trudă, se afundă binişor în bălăriile cele negre. Se ivesc două capete amestecate cu mari smocuri de iarbă. Aceste două capete înoată în apă până la urechi şi trag aerul pe nas. Erau numerele 377 şi 378.

8

PRIN NEAGRA BĂLTOACĂ

Ei umblau cu picioarele în nămol, cu trupul în apă, cu fața atingând iarba, simțind la fiecare pas cum li se strivesc pe față scuipatul vreunei broaşte râioase. Împrejurul lor foile late se scufundă sub picioarele sucite ale perechilor îmbrățişate care orăcăie umflându-şi gâtul.

Marian, mai plăpând şi mai nervos, suferă groaznic de mult la această atingere scârboasă şi-i trebuie întreaga putere de caracter şi toată tăria-i de voință ca să se stăpânească să nu țipe de scârbă, când buzele îi întâlnesc la luciul apei acea piele, în acelaşi timp zbârcită şi unsuroasă, a marilor broaşte râioase a bălții. Jean mai tare la aceste senzații, se mulțumeşte când dă peste una din acele reptile să sufle odată cu putere şi s-o răstoarne astfel în apă între două frunze. O clipă totuşi, el a avut, dacă nu spaimă şi scârbă, cel puțin o încurcătură. Dăduse peste un fel de gaură în nămol şi după un pas greşit, a ieşit din ea printr-o săritură mare. Atunci s-a aflat deodată împresurat deodată de lighioane scârboase care mişunau în jurul capului său. I se părea că se rostogoleşte într-o baie de broaşte țestoase, Dăduse într-adevăr peste o ceată întreagă, strânsă şi închegată la un loc, aşa precum sunt aceste lighioane în vremea ouării lor. Era o pastă deasă, cleioasă gâfâind, care părea făcută dintr-o bucată, dar în care se mişcau, se prelungeau, se răsuceau labe şi membre. Marian nu s-ar fi putut să strige dacă s-ar fi simțit împresurat de acea gelatină vie. Chiar Jean nu şi-a putut stăpâni o mişcare de dare înapoi şi de groază. Dar ea n-a ținut mult. S-a recules

numaidecât. Fără să şovăie şi-a vârât degetele groase în acea grămadă şi a risipit-o cu încetul întreaga ceată de îndrăgostiți. Apoi, în mijlocul foilor însângerate şi a leşurilor lipicioase, a trecut mai întâi Jean şi Marian l-a urmat.

În clipa aceea luna s-a arătat puțin în dosul unui nor şi a luminat luciul negru şi plin de broaşte al bălțoacei. Lui Marian i s-a părut că vede la lumina ei o mişcare în corpul de gardă care supraveghea partea dinspre câmpie. El a atins sub apă brațul lui Jean şi scoțându-şi gura din bălării, i-a şoptit să se uite spre mal. Într-adevăr, punctul roşu al felinarului care lumina corpul de gardă se mişcase. El s-a făcut o clipă nevăzut, apoi s-a ivit iar la uşă. Aghiotantul Barbellez ducea felinarul şi părea că arăta cu degetul bălțoaca tovarăşilor săi. Jean şi Marian nu erau decât la două sute de metri de acest grup.

Iată ce se întâmplase:

Jean făcuse puțin zgomot desfăcând grămada broaştelor. Una din mâinile lui lovise chiar un nufăr cu un plescăit destul de tare. Barbellez avea urechea bună şi sunetul împrăştiindu-se foarte bine pe întinderea de apă, ajunsese desluşit până la dânsul prin fereastra deschisă. El s-a sculat şi a privit în depărtare.

— O broască râioasă nu orăcăie aşa şi-a spus el. Zgomotul acela seamănă cu o palmă, ori mai curând cu împuşcătura unui revolver care n-a luat foc, Hm! Hm! Ştii că are haz!

Şi atunci ieşise cu cei doi tovarăşi ai săi, ca să vadă dacă n-ar descoperi ceva. Dar în mijlocul bălăriilor negre şi al grămezilor de broaşte râioase, era cu neputință de deosebit două capete, acoperite mai ales de şapca de lână închisă a deportaților, ei se confundau cu luciul întunecos şi posomorât al bălțoacei, Aşa că cei trei păzitori scrutau în zadar toată întinderea şesului mocirlos. Ei nu vedeau nimic, De altfel cei doi fugari nu mai făceau nici o mişcare.

Barbellez voia să intre în casă, când a zărit în sfârşit ceva, un fel de răsfrângere albă, ca şi când ar fi fost o placă de argint pe o foaie.

— Ce dracu să fie aia? a zis el oamenilor săi. Priviți acolo

unde vă arăt cu degetul. Luceşte le lumina lunii. Vedeți? Parcă s-ar mişca, ce o fi?

Era cutia de tinichea pe care Marian o legase în vârful şepcii. Cu toată hotărârea lui de a nu se mişca deloc, el nu se putuse împiedica de a-şi întoarce capul spre a se feri de o broască râioasă. Şi în noul locul în care se afla acum, metalul oglindea la razele lunii.

— Ah! i-a şoptit încet de tot Jean Pioux, Nu cumva o să ne vadă, golanii dracului?

— Parcă s-ar uita drept la noi. Ştii că diavolul de Barbellez are ochii buni?

— Taci odată şi nu face atâta zgomot, i-a răspuns Marian. Îți spun că nu ne pot vedea.

Însă Barbellez vedea foarte bine răsfrângerea albă a cutiei. Dar nici el. Nici ceilalți nu reuşeau să ghicească ce putea să fie. Ei nu se mai gândeau la zgomotul de adineauri, la ceva ce da de bănuit, dar erau intrigați de acea bucată de metal lucind în mijlocul mocirlei.

— Pe cinstea mea, a zis Barbellez, vreau să ştiu şi voi şti ce-i metalul acela. Brigadier, adu-mi carabina, vreau să trimit un glonț în recunoaştere. De aici până acolo nu sunt mai mult de două sute de metri şi să fiu al dracului dacă n-am nimerit totdeauna ținta la două sute de metri! O să vedeți cum se sparge o rază de lună cu un glonț de puşcă.

Când i s-a adus carabina, el a privit punctul alb înainte de a ochi.

— Drace! a mai spus Jean lui Marian scoțându-şi gura din apă, drace! Vezi bine că porcul ăla se uită la noi şi o să ne trimită un glonț. Trebuie să ne scufundăm.

— Dar taci odată, nenorocitule! Ce eşti nebun? Să ne scufundăm! Atunci ne-ar auzi îndată şi ne-ar vedea. Lasă că şi aşa... Stai liniştit.

— Dar îți spun că ne vede. Uite că ocheşte! O să tragă în noi. Să ne scufundăm?

— Nu te mişca! o să ştim îndată ce vede, căci bătrânul nimereşte totdeauna! Dar fără îndoială că nu ne ocheşte pe noi, fiindcă n-are nimic bătător la ochi!

Nici n-a sfârşit bine vorba, când a primit ca o lovitură de aripă pe cap. Un zgomot metalic i-a răsunat în acelaşi timp la urechi. S-a crezut rănit, dar nu a zis nimic, n-a făcut nici o mişcare. Nici Jean nu s-a mişcat, dar i-a spus îndată şi aproape şi pe şoptite: e cutia de chibrituri.

— Ce idiot sunt! Aşa-i! He! Cu atât mai bine că a nimerit-o. Acum nu mai vede nimic.

— Parcă face haz, ce zici?

— Nici o vorbă! Pe loc repaus! Dacă reîncepe, ne-am dus dracului!

— Din fericire, nu mai are țintă.

Tocmai la asta se gândea Barbellez. Mai întâi a râs, un râs de mulțumire şi apoi a râs de mirarea oamenilor săi, pe care dibăcia lui îi uimea întotdeauna. Apoi a spus:

— Hei, acum ce am făcut, hai? Ce idiot sunt! Mi-am făcut o petrecere că trag un glonț ca un ştrengar şi nu ştim asupra cui.

— Aida de, a zis brigadierul, nicidecum asupra ochiului unui om. Altfel ar fi un pehlivan şi jumătate ca să primească glonțul fără să crâcnească. Haide, taică Barbellez! Mai e puțină *tafia* pe fundul sticlei.

— Aşa-i. Să ne întoarcem în casă. Nu-i nimic. Mâine trebuie să mă duc cu luntrea, să văd ce a fost, dacă o mai fi rămas ceva urme.

— Haide, camarade, ce a fost mai greu a trecut. Ia-o înainte. O jumătate de ceas după acest amenințător incident, ei au ajuns în sfârşit la gura râului şi au luat-o mereu prin apă până la gât, sub cupola posomorâtă a manglierilor.

9

MORMÂNTUL FĂRĂ UŞĂ

După cum prevăzuse Marian, acolo era mai rău ca în băltoacă, dacă nu ca scârbă şi primejdie, cel puțin ca greutate. Apa era rece ca gheața, Ca să se încălzească puțin, ei se agățau din când în când de ramurile care erau deasupra capetelor lor şi ridicându-se din apă cu ajutorul brațelor, se scuturau puțin ca să grăbească mersul. De altfel, acolo erau spații destul de întinse, pe care, neavând unde pune piciorul, nici chiar pe țărmurile, mâncate de ape, trebuiau să înoate în susul apei, împotriva unui curent destul de repede. Dar când înoți prea mult şi într-o apă prea rece mădularele îți înțepenesc, obosesc, se îngreunează şi muşchii se sucesc curând în urma cârceilor, care te paralizează şi-ți opresc orice mişcare. Jean a fost cuprins cel dintâi de cârcei. Firea mai nervoasă a lui Marian, care nu putuse birui scârba băltoacei, îndura de bună seamă mai bine frigul. Jean i-a zis deodată:

— Ascultă, dragă, nu mai pot. Umblăm aşa de vreo şase ceasuri în această baie înghețată, asta mă sleieşte. De mai mult de un sfert de ceas am cârcei grozavi la pulpa dreaptă şi cu toate acestea umblu. Dar acum nu mai pot. Lasă-mă aici, sărmane prietene şi ia-o singur spre munte. Nu trebuie să fie aşa mult până acolo. E aproape de revărsatul zorilor. Dacă rămânem amândoi aici vom fi prinşi. Mai bine să fiu eu singur prins, tu trebuie să regăseşti pe Jeana. Voi spune paznicilor că te-ai înecat. Auzi, Marian?

— Da, aud, dar nu înțeleg. Uite un idiot, care-şi închipuie că o să-l părăsesc aici şi o să fug ca un mişel. Ah! Dar nu

merge aşa, fătul meu. Te-am ascultat îndrugându-ți palavrele. Mi se părea aşa de caraghios să ascult prostii atât de gogonate. Vrei să sfârşeşti odată cu gogomănia? Haide! Să ieşim de aici, ce dracu! Găsim un mijloc ca să ne ascundem pe un copac până diseară. Vom urma noaptea viitoare.

— Dacă n-am da de bucluc până atunci, i-a tăiat Jean vorba.

Ca şi când ar fi presimțit-o, el l-a văzut deodată pe Marian, care era cu patru, cinci sau şase paşi înaintea lui, prăbuşindu-se în apă şi pierind ca într-o gaură.

Apa a făcut un vârtej în locul unde se scufundase Marian şi la lumina slabă a revărsatului zorilor a văzut că acolo era un fel de vâltoare. Acea vâltoare îi înghițise prietenul. Acea vâltoare l-ar fi înghițit şi pe el, dacă nu fugea mai iute. Ce avea a face! Datoria lui era să-l urmeze pe Marian, ca să-l scape dacă putea, ca să moară împreună cu el, dacă moartea era în fundul acelei prăpăstii.

De-abia văzuse pe Marian scufundându-se şi luciul apei clocotind, el a înaintat, a sărit pe cât îi îngăduia curentul şi într-o clipă a fost chiar în locul unde mai adineauri dispăruse prietenul său. Dar deodată şi-a simțit piciorul care-l ducea înainte ca să păşească, apucat ca de o mână şi tras cu putere. Şi-a pierdut cumpătul, s-a scufundat şi învârtit ca un valsator, sau mai bine zis ca o destupătoare înfiptă prea repede. O clipă de oprire. El a făcut un pas spre fund şi s-a simțit deodată împins într-o diagonală de un curent de apă mult mai puțin rece ca acea şi chiar aproape călduță. Toate acestea într-o clipită! Apoi s-a pomenit cu capul în afară din apă înotând într-un bazin dulce şi liniştit, dar într-o beznă adâncă şi dus de un fel de flux uşor. Nu vedea nimic, nu ştia nimic, n-auzea nimic şi n-auzea decât un susur îndepărtat cu sunete nedesluşite, fără îndoială zgomotul vârtejului care-l apucase şi-i dăduse apoi drumul.

— Unde sunt? se întreba el. Unde-i Marian? A avut oare ca mine norocul să dea de curentul cel bun? Şi vâltoarea nu l-o fi azvârlit înspre fundul ei? Bietul Marian! Dar ce să fac acum?

Tot cugetând astfel, el înota urmând pururea cursul apei, fără să-şi dea seama de ciudata-i stare şi fără a se obişnui cu bezna care-l împresura, neavând prezența de spirit trebuitoare spre a se gândi la vreun mijloc de scăpare şi nici aceea de a striga măcar.

Îşi întindea brațele regulat şi încet unul după altul deasupra apei, când deodată a simțit sub degete un pachet în acelaşi timp umed şi mătăsos. Şi-a tras repede mâna îndărăt şi instinctiv a dus-o iar înainte... A simțit că era păr.

Şi-a apropiat cu destulă uşurință acel lucru, din pricina apei în care plutea, simțind foarte bine că sub acel păr era o greutate ce se împotrivea. Era un trup.

Tot înotând, a pus trupul pe umerii săi, cu capul afară din apă. Era evident că era Marian, dar mort sau leşinat?

— Ah! Ce nefericire! a exclamat Jean Pioux. Dacă aş fi pe uscat, aş putea încerca să-l readuc în simțiri. S-a înecat sărmanul prieten! Uite, iar îmi înțepeneşte piciorul, iar o să-mi vină cârceii. Şi s-a gândit: Oh! Acest râu subteran nu se mai sfârşeşte odată! Unde să fie oare vreun mal? Nu-i un fluviu, ci un lac. Cu toate acestea, nu poate să țină mereu aşa! Oh! Voi merge până la capăt, mă afund mai bine cu el decât să-i dau drumul...

Şi înainta mereu istovit, abia trăgându-şi sufletul, înotând iute acum, ca să ajungă mai curând şi înfruntându-şi muşchii înțepeniți. Încerca să treacă curentul de-a curmezişul şi credea că astfel va da de un țărm, de vreun perete de stâncă, de vreo grămadă de prundiş, de ceva în sfârşit. Capul cel greu al lui Marian se lovea de al lui. Dar avusese grijă să-l pună în spate, aşa că gura înecatului, aflându-se la aer, nu mai era în primejdie să mai înghită apă. Cu mâna stângă Jean îl ținea bine pe umărul săi, iar cu dreapta tăia valul cu putere.

Dar truda era prea grea şi prea lungă, mai ales după oboseala necurmată şi după cele şase ceasuri de frig, ce avusese să îndure în ajun. Simțea că-şi pierde puterile, că trupul i se îngreunează din ce în ce mai mult, că gâfâie din ce în ce mai rău, iar picioarele înțepenite, care nu se lungeau

decât încet de tot, recădeau moleşite în apă, fără să dea de nici un fund. El s-a văzut silit ori să dea drumul lui Marian şi astfel uşurat să scape singur, ori să se înece împreună cu prietenul său. Dar n-a şovăit.

— N-avem noroc şi pace! a zis el în gura mare. Trebuie să murim aici. O să mă scufund.

— Hai? a răspuns Maria cu glas slab. Şi în acelaşi timp, pe când Jean avea apă până la buze, picioarele sale au întâlnit deodată stâncă. El a făcut un pas înainte şi s-a izbit de o piatră, erau salvați!

A mai înaintat. Apa scădea puțin câte puțin. Acum nu-i mai venea decât la subțiori. Încă trei paşi şi nu-i venea nici până la piept. Într-o clipă puterile i s-au înzecit de bucurie. A făcut cu sarcina sa patru sau cinci sărituri în umbră, orbeşte, fără prevedere, cu primejdia de a-şi zdrobi fruntea de vreun perete şi se afla iar pe uscat, împreună cu Marian, care-şi venea în fire.

— Marian, iubitul meu Marian, am scăpat! Nu mai suntem în apă. Uită-te!

Iar Marian, trezit, nu vedea nimic, fiindcă era peste tot întuneric.

— Ah! Ce prost sunt! a zis Jean. Uit că nu-i lumină. În sfârşit, simți pământul sub picioare, nu-i aşa? Am scăpat, hai?

— Ia spune-mi unde suntem? Capul mi-e greu, inima zbuciumată.

— Vezi bine! Erai să te îneci.

— Dar ziua a trecut, era revărsatul zorilor când ne-am despărțit.

— Suntem într-o peşteră, prietene, nu ştiu unde. Şi închipuie-ți, eu care credeam că am scăpat! Cum să ieşim de aici?

— Asta o s-o vedem mai târziu. Deocamdată să mâncăm ceva şi să ne culcăm! N-or să vină să ne caute aici. Au bâjbâit prin întuneric şi au scos nițică pâine din sacii lor. Deşi pâinea era muiată, au mai udat-o cu puțin rachiu. Apoi cu toată tăria stâncilor şi umezeala hainelor, s-au culcat şi

au sforăit de-a binele.

Deşteptându-se, li s-a părut fireşte că mergeau mai bine. Ei au mâncat încă o coajă de pâine şi somnul întărindu-i, s-au simțit restabiliți.

— Am dormi, am mâncat şi ne-am uscat puțin, acum trebuie să ne căutăm drumul, a zis Marian şi nu-i tocmai uşor. Pesemne că ne găsim într-o peşteră fără ieşiri, căci nicăieri nu se vede lumină. Ni-e cu neputință să ne întoarcem pe unde am venit. Nu ne mai trebuie baia aceea. Ieri ne-am spălat destul obrazul. Aşa că nu ne rămâne decât să umblăm cu spatele întors spre lac. Haidem!

Ei au făcut câțiva paşi ținându-se de mână şi au ajuns astfel până la apă, care le muia picioarele.

— Uite, suntem în apă. Uită-te!

— Nu merge aşa, băbuşco, a bombănit Jean râzând cu poftă. Foarte mulțumim! Sunt sătul de tine. Ne luăm rămas bun de la tine!

— Dar nu-ți spuneam la revedere, a adăugat Marian.

Şi întorcându-se, ei s-au afundat în spațiul negru ce se deschidea înaintea lor. Aerul dinăuntru era rece din pricina lacului şi totuşi greu şi înăbuşitor din datorită stagnării lui în acea peşteră. Parcă era atmosfera căldicică şi umedă a unui cuptor care ar fi fost udat. Sub picioarele lor pietricelele se rostogoleau şi nisipul se sfărâma. Deasupra lor se întindea fără îndoială o boltă înaltă, căci paşii şi glasurile lor răsunau foarte tare. Unde se sfârşea ea oare? Mergeau aşa de mai mult de jumătate de ceas, încet, ca pe întuneric, dar înaintând totuşi, fără a da cu toate acestea de capătul călătoriei. Trăgeau însă mereu nădejde.

— Al dracului Barbellez! a zis Marian, Dacă idiotul naibii nu mi-ar fi spart cutia de chibrituri, am fi putut vedea cel puțin ceva.

— Hei, hei! a spus Jean, parcă am atins o ramură cu capul. Trebuie să fie plante ce atârnă de pe boltă. Am dat negreşit de capăt!

Într-adevăr, au ajuns curând la un perete, acoperit de un fel de asperități ascuțite şi mai tare ca stânca.

— Bagă de seamă! a zis Marian. Trebuie să mergem pe lângă el bâjbâind. Aşa o să ajungem undeva.

Încă o jumătate de ceas de drum! Păşeau mai repede, peretele le slujea de rezemătoare şi de călăuză. Jean era înainte şi grăbea şi mai mult pasul, când a exclamat deodată:

— Să fie al dracului de perete! Am dat iar de lac. Ştii că are haz!

— Hai să ne întoarcem! a răspuns Marian. Să urmăm cel puțin calea apucată. Vom fi făcut cu siguranță ocolul închisorii noastre şi cunoştință cu toți pereții din jur.

Încă un ceas de astfel de călătorie, pipăind peretele cu degetele şi picioarele, cu ochii holbați în bezna adâncă, cu nădejdea şi teama în suflet. Găsi-vor oare o ieşire?

Au dat iar de apă. Au străbătut toată circumferința ce alcătuia fundul tainicii peşteri. În fața lor apa posomorâtă, fără altă ieşire decât vâltoarea din care pornea curentul, în care, prin urmare, nu se puteau scufunda, presupunând că l-ar fi găsit. La spate lor bezna, o temniță, moartea prin foame, fără putința unui ajutor aşteptat. Ce să facă? S-au aşezat deznădăjduiți. Nu mai aveau nici măcar curajul de a mânca. Amândurora le-a dat acelaşi gând prin cap:

— Mai bine să ne omorâm singuri.

Ce soartă! Dânşii născuți pe caldarâmul luminos al Parisului, crescuți la soare, obişnuiți cu aerul, trebuiau deci să sfârşească în bezna aceea, să horcăiască în umbra aceea, să fie îngropați de vii în acea înăbuşeală!

Marian a oftat şi s-a aruncat în brațele lui Jean. A fost numai o clipă de descurajare, căci el a început să râdă, spunând:

— Ei! Ce vrei?

— Vreau, vreau să sfârşesc numaidecât! a răspuns Jean.

— Haida de! Nu fi aşa de trist! Şi eu vreau să sfârşesc şi cât mai repede, hai! În doi timpi şi trei mişcări. Dar pentru asta nu trebuie să fim trişti. La ce bun să plângi ca un clarinet? Ce dracu! Ne-am născut în veselie, am trăit veselie, trebuie să murim râzând. Eu cred că mai avem noroc.

— Noroc!

— Vezi! am fi putut fi mâncați, nu-i aşa? Prăjiți pe frigare!

— Ei bine! Parcă aici unde ne coacem în cuptor, e mai cu haz?

— Hei! Mie-mi place mai bine în cuptor. Ştii, fiecare cu gustul lui… Şi apoi, nu-i tot una, ori pe frigare, ori pe cuptor?

— Eu văd că trebuie să dăm ortul popii. Un singur lucru mă mângâie. Am şters-o ca să fim liberi? Ei bine! Suntem liberi! Trăiască libertatea!

Cu toată veselia asta, ei au stat câtva timp fără să mai spună ceva. Deodată un zgomot puternic a zguduit bolta.

10

RITURI RELIGIOASE

Noua Caledonie e un fenomen curios, fiindcă e în acelaşi timp o insulă madreporică şi vulcanică. Se ştie ce e o insulă madreporică. Un banc de corali, clădire uriaşă făcută de lucrători microscopici, ce se înalță puțin câte puțin printr-o muncă nesimțită şi de neînvins, oprind în întortocherile ei tot ce trece, tot ce pluteşte, muşchiul de mare cu firele lungi şi încrețite, alga semănând cu o cure de piele verde închis, pietricelele rotunjite de neîncetata şi lina frecare a valurilor, scoicile goale care se fărâmițează încetul cu încetul ca nişte case dărâmate, toate miile de rămăşițe, toate lucrurile fără număr şi fără nume, care alcătuiesc fundul mării, nisip şi nămol, grămadă enormă pe care vijelia o trezeşte uneori din somn şi care se rostogoleşte atunci ca o vâltoare de talazuri, după cum praful se înalță în vârtejuri înaintea furtunii. Bancul de mărgean se acoperă cu toată această, substanță prinsă în trecerea ei se umple şi astupă găurile. Şi astfel se alcătuieşte o insulă ce are ca schelet madreporele şi drept carne drojdia deasă şi moale ce pluteşte în marele pocal al mării.

Insula vulcanică nu-i deloc făcută aşa de încet. Fiică a focului, ea se naşte deodată. Lava lăuntrică fiind strâmtorată, umflă cu aburii ei, coaja puternică ce slujeşte de capac vasului în care fierbe. Şi capacul ăsta, care-i fundul mării alcătuieşte un munte care-i întrece suprafața, acolo, izbucneşte ca vulcan şi toată masa de foc se întăreşte, prefăcându-se în granit. Iată o insulă.

Dar de multe ori e întâmplă ca pe acea coajă de pământ

umflată de vulcan să fie clădită o lume întreagă de madrepori.

Şi astfel acel banc de mărgean, menit să ajungă la luciul apei, e dus sus ca o movilă şi recifele ajung stânci.

De aici, un fenomen ciudat. Unele părți ale muntelui înălțat astfel şi anume părțile moi, care au lăsat aerului numai scheletul solului se prăbuşesc şi astfel insulele madreporice se nasc în mijlocul muntelui, departe de mare, peşteri de mărgean. În unele lumina nu poate pătrunde nicidecum. Ele nu lasă să treacă decât ape care se rostogolesc şi se afundă în umbră, ori drumuri subpământene lungi şi înguste, care se deschid în ele după ce au şerpuit mult timp numai prin întuneric.

Într-o astfel de peşteră se aflau Jean şi Marian.

Dar pipăind peretele. Ei n-au putut să descopere vreo deschizătură, fiindcă unica, ieşire a peşterii nu se afla pe acelaşi nivel cu stânca, Era o gaură mare chiar în fundul peretelui, de pe la mijlocul înălțimii, cam la cincisprezece picioare de bază. Acelora care soseau pe acolo în umbră, ea trebuia să le facă efectul unei guri deschise în vid.

Această gură este pentru sălbatici uşa unui templu. Peştera tainică cu lacul ei funebru e în superstiția lor locuința înspăimântătoare şi sfântă a strămbunilor. Aici vin în toți anii vrăjitorii şi şefii, ca să facă ceremonii religioase.

Ei intră în subterană şi umblă vreo doi kilometri fără zgomot, fără lumină, în şir şi pe brânci, după ritul cel vechi. Vrăjitorul cel bătrân merge în frunte şi alaiul se ia după dânsul. El se opreşte când dă de deschizătura în peşteră şi simte marginile ei pietroase sub degete. Tot şirul se repede la spatele său şi fiecare se opreşte la rândul lui. Apoi deodată se scoală cu toți şi scot un strigăt sălbatic.

Acesta era strigătul pe care-l auziseră Jean şi Marian.

Apoi au auzit un nou zgomot, ca al unui animal ce ar sări jos de pe o înălțime. El a fost repetat de trei ori. Pe urmă au auzit ceva ce se asemăna cu frecarea unui trup alunecând de pe ceva. Apoi au reînceput săriturile dese şi regulate. Nu se mai auzea nici un țipăt, totul se făcea în deplină tăcere. Era

ceata vrăjitorilor şi a şefilor care pătrundeau în peşteră. Mai întâi au sărit trei şefi, cei mai tineri. Apoi s-au rezemat de perete, cel dintâi urcându-se pe umerii celui de-al doilea şi acesta pe umerii celui de-al treilea, astfel că au întocmit un fel de scară omenească. Pe aceste scări, făcute din braţe, piepturi şi picioare, au alunecat vrăjitorii, cărora caracterul lor religios le dă dreptul de a se coborî astfel şi bătrânii şefi a căror vârstă meritã această cinste. Apoi a sărit mulţimea şi cu toţii s-au aşezat unul câte unul de-a lungul peretelui, fără să scoată o vorbă măcar.

Bătrânul preot care conducea solemnitatea nu trebuie să se coboare decât la sfârşit. Spre a începe ceremonia, el rămâne pe marginea subteranei, de unde rosteşte formulele sfinte şi rugăciunile. Numai după porunca lui şi după descântecele obişnuite, se aprind făclii, se rup rândurile şi fiecare se duce să-şi moaie noile talismane în tainica apă a lacului.

Înainte de a începe, toată lumea fiind jos, iar bătrânul preot sus, fiecare trebuie să se reculeagă şi să facă în fundul inimii sale ruga ce o înalţă către strămoşi.

În răstimpul acestei clipe de tăcere, Jean şi Marian înaintaseră binişor până la spatele unei stânci ce o simţiseră sub mâinile lor. După ce le trecuse întâia emoţie, chibzuiau acum ce trebuiau să dacă faţă de această primejdie necunoscută. Ei îşi vorbeau la ureche:

— Ce să fie? a spus Jean.

— Zău că nu ştiu nici eu! a răspuns Marian. Negreşit că nu sunt fiare. Fiarele fac zgomot mai mare şi n-ar fi scos numai acest singur strigăt, care nu poate veni decât din guri omeneşti şi care seamănă cu un strigăt de război. Or fi sălbatici poate. Am auzit vorbindu-se uneori de ceremoniile lor religioase. Cam aşa ceva trebuie să fie. În sfârşit, vom vedea îndată ce-i.

11

O PEŞTERĂ MINUNATĂ

Şi au văzut într-adevăr.

Bătrânul preot a scos un strigăt ascuțit şi îndată. Aproape în acelaşi timp, s-au ivit în fundul peşterii un şir de scântei, ca nişte ochi deschişi pe neaşteptate. Erau amnarele sălbaticilor care-şi aprindeau făcliile de răşină.

Jean şi Marian au fost orbiți când făcliile au fost aprinse.

Această peşteră avea un diametru de vreo mie de metri şi o înălțime de treizeci de metri. Era mărginită de un perete care se suia mai întâi drept, apoi se încovoia în formă de secțiune sferică. Dar ceea ce făcea acest perete ciudat şi măreț, era faptul că era alcătuit din mărgean.

Partea dreaptă formată fără îndoială din straturile de madreporice se îngrămădea într-o masă deasă. Tavanul, dimpotrivă, era cu totul îmbucătățit, cu totul ciopârțit, acoperit de ramuri roşii sucite în tot felul, împinse înainte, încolăcite împrejurul lor însele, apucând-o pe neaşteptate de pe o parte pe cealaltă, stalactite în formă de fulgere, o harababură încâlcită de zig-zag-uri sângeroase ciudat amestecate. Fiecare bucățică era acoperită de mii şi mii de găurele negre, pe care le face nisipul aşezându-se pe ea, Toate acestea desenate pe fondul roşu, ca o broderie în formă de ghirlande cu puncte nezărite. Lumina galbenă a făcliilor încerca în zadar să pătrundă în acest desiş. Ea se împrăştia într-însul şi se pierdea în întortocherile lui, iar raza ce luceşte pe muchea unui unghi face ca partea de la spate să pară şi mai ursuză. Flacăra care tremură în fumul gros de răşină, al cărui nor se înălța în sus dădea cizelări fantastice

acestei cizelări minunate, de parcă ar fi fost furnicarul nu ştiu căror fiare veninoase, bătându-se şi încolăcindu-se cu şerpi roşii.

Ici şi colo atârna câte o plantă. Vreo liană lungă, mlădioasă cu foile plăpânde şi crestate, care tremura la fiecare îndoire a firişoarelor lor, ca miile de picioare ale unui cârcăiac în agonie.

Roşu şi posomorât la lumina galbenă sau la fumul negru, cu fulgere şi găuri întunecate, acest tot mişună, se încolăceşte, se leagă, se sfâşie, se muşcă şi vedenia e aşa de vie încât, cu toată tăcerea peşterii, crezi că auzi deasupra ta tot zgomotul uriaşei lupte, şuierăturile ascuțite, mormăitul surd, scrâşnirile aspre, frecarea pântecelor care se târăsc, trosnirea inelelor care se lipesc, sfâşierea cleioasă a pieilor din care gâlgâie sângele şi în care se înfig ghimpi ce le sparg cu un zgomot sec.

Solul are o înfățişare mai puțim fantastică, dar mai strălucită poate decât tavanul. Acolo au căzut, risipite în neregula surpării, toate mineralele şi toate pietrele ce întocmeau trupul muntelui. Marmora cu muchiile ascuțite are aici toate culorile, de la alb până la negrul posomorât, Bolovanii trandafirii par flori împietrite. Alții sunt de un verde gingaş ca întâile mlădițe de aprilie şi nuanța lor se împreunează cu acele ale scorlei, care-i de un verde strălucitor ale matostatului, sau cu verdele posomorât al nefritei cu vine negre. În mijloc scânteiază cristalele de cuarț străvezii şi subțiri. Unele cenuşi, cu răsfrângeri albe, sunt presărate ici şi colo în blocuri, ale căror margini se fărâmițează ca nişte ciucuri. În unele părți, plăci argintate dorm ca nişte mocirle în lumina lunii, E huila neagră care are strălucirea abanosului. Ori talcul, ale cărui foi argintate par solzii vreunei peşte enorm.

Chiar solul, covor pe care sunt desfăşurate roate aceste lucruri, nu-i ca pământul obişnuit. Este din lut gras şi strălucitor, săturat de oxid de fier, care face din el un ocru roşu.

Şi astfel te crezi într-un uriaş mozaic cizelat, ale cărui

bucăți scânteietoare sunt toate înțepenite într-o pastă ce pare făcută din mărgean sfărâmat, ori din sânge prefăcut în pulbere.

Mozaicul se opreşte deodată pe la mijlocul peşterii, ca şi cum ar şi fost tăiat de o mare placă de sticlă, Această placă de sticlă e apa. Curentul ei regulat urmează țărmul cu monotonia unei panglici desfăşurate. Ea se oglindeşte cu o mişcare nesimțită. În largul său, apa se scufundă într-o beznă adâncă. Unde ochiul nu mai vede decât golul şi de unde vine o adiere lină.

12

TATUAŢII PĂCĂLIŢI

Marian şi Jean, ghemuiți în dosul stâncii, au rămas uimiți la această privelişte ciudat de frumoasă.

Sălbaticii îşi reluaseră poziția lor tăcută, după ce îşi aprinseseră făcliile. Un vuiet repede şi piţigăiat ce s-a ridicat deodată a deşteptat pe cei doi prieteni din extazul lor. Bătrânul preot îşi începea descântecele.

Marian şi-a luat inima în dinți şi s-a aplecat puțin din ascunzătoare, putând să vadă curioasa ceremonie.

Vreo treizeci de sălbatici stăteau înşiraţi de-a lungul peretelui, purtând fiecare în vârful brațului său drept întins în aer cu o făclie fumegândă. După strălucnicia atitudinii lor, după culoarea galbenă sau brună a trupului, după înțepeneala cu care țineau făcliile, ai fi zis că e un şir de *masagii* din bronz.

Ei erau pieptănați după ritul sărbătorilor mari, adică cu părul făcut smoc în vârful capului, împodobit cu un moț de pene şi pârlit cu var. Era ca un fel de coif ciudat ce părea că se rezemă pe urechile largi, dezlipite, deschise ca un *vântar,* cu bărbia lor străpunsă de o gaură enormă. Drept orice veşmânt purtau talismane, salbe de pietre verzi, brățări din scoici ca sideful, o cingătoare şi jartiere de păr din câine de mare.

Adevăratul lor veşmânt era tatuajul. Nu tatuajul cu pensula ca la pieile roşii din America, ci tatuajul în relief, Acest tatuaj e produs din cauterizări făcute din fire de iarbă răşinoasă, cu care se înțeapă pielea şi care sunt lăsate să ardă în înțepătură. Cauterizările fiind aşezate cu o oarecare

simetrie, lasă semne sub formă de băşici, ce fac ca pielea întipărită să semene cu pielea buboasă a unei broaşte râioase.

Vrăjitorii sunt tatuaţi şi mai adânc şi mai mult acoperiţi de brăţări şi mai ales de talismane. Mai toţi sunt betegi. Şchiopi ori ciungi, cocoşaţi sau ologi. Podoaba ce-i deosebeşte de ceilalţi e scufa de pâslă înaltă şi ţuguiată, ca aceea a vrăjitorilor din basmele noastre. Părul scufei e zbârlit şi în vârf are un moţ. Vrăjitorii nu ţineau făclii şi nu erau înşiraţi ca şefii. Ei şedeau laolaltă pe vine, chiar deasupra subteranei, la gura căreia se afla marele preot.

Acesta purta o scufă mai înaltă decât toţi ceilalţi. Barba-i albă îi era împletită într-o coadă groasă ce-i ajungea până la brâu. El îşi ţinea braţele în aer, două braţe ce se sfârşeau cu mâini betege, una ciuntită la stânga, iar la dreapta şase degete îndepărtate unul de altul. Rostea ruga cu glas monoton şi piţigăiat, cu o iuţeală nemaipomenită, Din când în când, fiindcă era ascuns de fumul făcliilor, Marian, fără să-l vadă, se gândea la vlăstarele de viţă foarte uscată care se sucesc în fundul cuptoarelor ca un trosnet repede şi neregulat.

Ruga a ţinut multă vreme. Marian a putut să vadă bine, să înţeleagă ce vedea şi să chibzuiască. Caracterul religios şi sfânt al ceremoniei era vădit. Trebuiau deci ori să se folosească de faptul ăsta, ori să-i cadă jertfă sau să se hotărască să rămână în ascunzătoare.

— Hau, Jean, ce ne facem?

— De! Ştiu şi eu. Întâi de toate, orice am face, trebuie să ştim ce vor face ei! Dacă ne arătăm suntem pârliţi, nu-i aşa? Pârliţi e cuvântul nimerit, pârliţi ca nişte pui de găină, vai?

— Se prea poate. Dar dacă nu ne arătăm, suntem îngropaţi de vii, asta e sigur. Nu putem ieşi de aici. Să nădăjduim că o să ne putem agăţa până la gaură, e o nebunie oarecare ar fi puterea ta şi dibăcia mea. Vrei mai bine să crăpăm aici?

— Nu! Ce dracu! Dar atunci cum să facem?

— Ascultă-mă puţin. Uite ce mi-a trăsnit prin cap. Ei se

roagă, nu-i aşa? Cui? Nu vreau să ştiu. Lui Dumnezeu, dracului, strămoşilor, strigoilor, nu ne pasă! Faptul neîndoios e că locul ăsta e sfânt pentru ei, că vin încoace cu o groază religioasă şi că nu s-ar mira dacă ar vedea aici ceva suprafiresc. Înțelegi ce-ți spun?

— Da! da! Te înțeleg. Vrei să fim luați drept nişte zei buni şi crezi că-i vom păcăli. Zei buni îmbrăcați? Zei buni cu şapcă? Îți spun că n-o să izbutim.

— Ia ascultă! Să vedem ce e de făcut. Totul e să-i pregătim pentru asta. Şi apoi cine îți spune că o să mă arăt îmbrăcat înaintea lor? Ei nu stau goi înaintea noastră? De ce aş pune eu mănuşi în fața lor şi de ce să mă încăpățânez să port pantaloni, când ei n-au nici o frunză de viță măcar.

— Ah! Mă faci să pufnesc în râs.

— Nu cumva vrei să rămânem în dosul stâncii noastre ca nişte şoareci în capcană, ori eşti de acord să faci cum spun eu, să ne primejduim pielea şi să încercăm a ieşi.

— Primesc! Planul tău e bun. Şi apoi o să aibă haz. Cel puțin o să petrecem nițel

Bine! Atunci să începem! Să ne dezbrăcăm fără zgomot, iar cât pentru celelalte, lasă pe mine!

În câteva clipe au fost goi. Spatele puternic şi pieptul cel larg al lui Jean tremurau în umbră, pe când Marian îşi zbârcea mlădioasa şiră a spinării şi îşi îndesa gâtul său cel lung în umeri.

Rugăciunea cea repede a bătrânului preot urma mereu.

— Drace a zis Jean, n-o să-şi mai astâmpere sfârleaza? îi umblă gura ca o moară ferecată, al dracului popă!

Bătrânul a sfârşit chiar atunci pe un ton foarte ascuțit şi se gătea să spună cea din urmă formulă, formula lui tabu. Se cheamă fără deosebire tabu sfințirea unui lucru sau a unei ființe, precum şi lucrul sau ființa sfințită. Tot ce-i tabu e inviolabil, sub pedeapsa ce se dă nelegiuiților. Iar bătrânul cânta acum cu glas tărăgănat, ca o melopee gravă:

Tabu! Tabu! Tabu!

Tabu fi e spiritul strămoşilor cu părul stufos, cu urechea găurită cu pieptul tatuat. Tabu acei care au părăsit valea

foametei şi care au plecat spre țara albastră, unde aerul e fumul tutunului, unde pământul e floarea ignamelor.

Ei îşi petrec zilele omorând prinşi graşi şi frigându-le carne.

Ei îşi petrec nopțile plimbându-se în dumbrăvile parfumate, cu femei frumoase cu părul scurt vopsit în alb şi cu țâțe lungi în formă de pere.

Tabu! Tabu!

Tabu acei care-şi vor fi muiat talismanul în lacul negru în care şi-au spălat strămoşii trupul înainte de călătoria mare!

Tabu aceia, fiindcă îşi vor avea pururea luleaua plină ca şi blidul lor.

Ei îşi vor vinde foarte scump fetele tinerilor care sunt însetați după apa fecioarelor. Ei vor bea sângele învinşilor şi laptele prinselor.

Iar când va veni ziua marii vijelii, vor avea o colibă pregătită pe munte. Colibă foarte trainică.

O colibă de aşa fel că, dacă va ninge, zăpada n-o va muia, ci-i va face o manta de bumbac.

O colibă de acelea încât, dacă va cădea grindina, piatra se va încrusta cu nişte diamante în acoperiş şi-l va face să semene cu cerul înstelat.

Tabu! Tabu! Tabu!

Tabu tot ce doarme în această peşteră, tot ce pluteşte în acest lac, animalelor şi lucrurile, duhul străbunilor şi trupul celor vii.

Tabu! Tabu! Tabu!

El a sfârşit cu glas tare şi răsunetul a răspuns melancolic şi adânc, ca şi când ar fi târât sunetele pe apa tristă a lacului.

Dar iată că după ce s-a sfârşit zgomotul răsunetul ridicat un glas surd şi îndepărtat şi pe un ton şi mai surd, a repetat de trei ori foarte lămurit:

Tabu! Tabu! Tabu!

Bătrânul preot a rămas încremenit, iar şefii uitând ordinea sfântă a ritualului, s-au apropiat tulburați de ceata vrăjitorilor, care s-au sculat deodată. Nimeni nu cuteza să deschidă gura. Toți tremurau. Aşteptau ce avea să facă şi să

poruncească acela care vorbise duhurilor.

El se culcase pe brânci cu capul trecut peste marginea subteranei A bolborosit câteva crâmpeie de rugăciuni, muşcându-şi buzele cât putea mai mult. Lunga-i barbă împletită urma mişcarea repede a bărbiei sale şi semăn cu un peşte alb în prada agoniei. Toate privirile erau întoarse spre dânsul. Dar în loc de a se îmbărbăta, sălbaticii se îngrozeau şi mai mult văzând acea faţă rătăcită, acei ochi holbaţi şi speriaţi, parcă vedeau un cap tăiat, gata să se rostogolească în peşteră. Şi opri pe margine subterane ide vreo gheară care-l zguduia.

Bătrânul s-a recules în sfârşit şi ridicându-se pe genunchi şi-a întins iar braţele spre peşteră, îngânând pe un ritm improvizat:

Tabu, fii tu duhule care ne vorbeşti! Ce vrei, amintire a strămoşilor noştri, care ai rămas în această peşteră după cum zgomotul talazurilor rămâne în fundul scoicilor?

Un glas nou, mai apropiat şi mai ascuţit a răspuns iar de trei ori *tabu!*

Apoi fără ca sălbaticii să aibă vreme să se reculeagă din spaima lor, pe când toţi imitând pe bătrânul preot, s-au azvârlit pe brânci, s-a auzit şi alt glas, apoi altul, apoi un număr nesfârşit de glasuri. Şi toate aceste glasuri deosebite plecau din toate părţile peşterii, spunând, ţipând, urlând, gemând rând pe rând acelaşi cuvânt: *tabu!*

Se auzeau glasuri surde şi prelungite ce păreau că vin chiar din fundul beznei, unde valurile se loveau cu freamăt. Altele cădeau de pe boltă, neregulate şi parcă sfâşiate de ramurile de mărgean, Uneori ele hămăiau ca nişte lătrături şi se apropiau parcă târându-se. Ele izbucneau adesea chiar în mijlocul sălbaticilor, care se înghesuiau atunci şi se suiau unul peste altul ca nişte oi speriate. Fiecare credea că a auzit pe vecinul său strigând. Cei mai îngroziţi începeau a se ridica lângă perete şi se pregăteau de fugă, fără să le mai pese nici de ceremonie, nici de bătrânul preot, al cărui cap înspăimântat clătina sus de colo până colo, cu pleoapele închise şi cu buza atârnându-i în jos. Deodată strigătele

conteniră.

Bătrânul vrăjitor a deschis ochii cu sfială. Şefii care se găteau de fugă s-au aşezat iar pe brânci. Toate capetele s-au ridicat ca la nişte prepelicari. Acum au îndrăznit să privească în umbră.

Ce groază! De perete s-a desfăcut, ieşind din dosul unei stânci o ființă ciudată, care a început să se mărească până când s-a înfățişat un fel de om făcut din două trupuri goale, legate prin cele două capete puse unul peste altul. Aşa că dihania asta avea jos două picioare care umblau, la mijloc două fețe schimonosite încadrate de patru brațe ce-şi dădeau mâna, iar sus alte două picioare care se mişcau amenințătoare în toate părțile, Era Jean Pioux, Herculele, ducând în echilibru pe capul lui pe Marian Masclard, ventrilocul.

13

CUM FAC PREOŢII MINUNI?

Vrăjitorii şi popii sunt pretutindeni aceeaşi, mult mai puțin religioşi decât politici.

Bătrânul cap de ceremonie, care la început se speriase, a recunoscut îndată adevărul. El a recunoscut că monstrul era alcătuit din doi oameni într-o atitudine artificială şi nu-i venea greu să ghicească că acei doi oameni scăpaseră fără îndoială din ocnă. El nu avea decât o vorbă să spună spre a-şi lumina tovarăşii neştiutori şi groaza religioasă fiind biruită de către autoritatea preotului, aşa-zisul monstru ar fi fost sfâşiat. Dar bătrânul şiret a vrut mai bine să se folosească de această minune. El se bucura de mare trecere prin mai multe triburi, care credeau că vorbeşte cu duhurile prin minte. Care ar fi dar puterea sa dacă ar fi văzut chiar în legătură cu dânsele? El va ajunge mai mult decât un preot, aproape o ființă supranaturală el însuşi. Şi atunci ar putea face pe şefi să se supună voinței lui. Va putea reîncepe cu sprijinul poporului faimoasa *conspirațiune a duhurilor* şi a restabili cârmuirea strămoşilor, un fel de monarhie teocratică, al cărei rege pontific să fie el.

Gândul acesta i-a trecut prin minte ca o vedenie. În acelaşi timp, el a alunecat de-a lungul celor trei şefi tineri, slujind de scară, apoi a înaintat singur spre arătare, după ce cu mâna beteagă a făcut un semn ca toți să tacă.

Sălbaticii, toți pe brânci, erau îngroziți. Li se auzea răsuflarea gâfâindu-le în gâtlejuri. Dinții le clănțăneau ca şi cum ar fi stat la pândă iarna pe un ger mare. Numai câțiva vrăjitori, confidenți vechi ai bătrânului bănuiau vreo

înşelătorie cucernică. Tocmai de aceea se prefăceau şi mai îngroziți, ca să-i mărească efectul religios. Între acestea, Jean şi Marian înaintau mereu încet, voind ca printr-o arătare lungă să aţâţe închipuirea sălbaticilor şi să-i pregătească pentru cea din urmă înfăţişare. Ei puteau să-şi şoptească având capetele unul peste altul.

— Ce nerozi sunt! a rânjit Marian. Iată-i pe toți turtiți ca nişte peşti!

— Zău! N-aş fi crezut că e atât de uşor să fim luați de zei buni. Ne cred chiar zei, poftim!

— Asta dovedeşte că sunt băieți buni.

Veselia lor a fost curmată de coborârea bătrânului. Ei l-au văzut înaintând spre dânşii cu o înfăţişare atât de hotărâtă, încât s-au temut să nu dea de bucluc.

— Ia ascultă! a zis Jean încetinind pasul. Ăsta pare că nu se lasă a fi păcălit!

— Aşa mi se pare şi mie! Dar cum se face asta?

Adineaori era aşa de speriat.

— Ce dracu', e unul care înțelege, atâta tot! A fost îngrozit de vorbirea ta din pântece, asta se înțelege. Ventrilocia e un adevărat fenomen. Dar acum nu mai vrea să fie păcălit. El vede bine că fenomenul nostru nu-i adevărat, cum s-ar spune un ceas ferecat.

— Ah! Aşa, flecăreşti ca o coțofană, dragă Jean, în loc să te gândeşti la cer trebuie să facem.

— Ce trebuie să facem? Eu nu văd decât un lucru. Dacă bătrânul vine înspre noi, îmi dai drumul unei mâini, îți păstrezi bine echilibrul, iar eu îl amețesc pe domnul cu un pumn zdravăn. E plan bun?

Dar bătrânul nu venea drept spre dânşii, fiindcă era prea prevăzător. El s-a oprit la vreo zece paşi şi fiindcă ei înaintau mereu, le-a spus cu jumătate de glas şi într-o franțuzească stricată:

— Prieten al vostru. Bun. Da, da şi bunul preot a face împreună. Bun preot bătrân. Nu faci rău la voi. Nici voi lui. Prieten la voi.

— Prieten al tău, a răspuns Marian, pe când Jean s-a

oprit.

Bătrânul a înaintat atunci, târându-se să-i facă pe sălbatici să creadă că se închină duhului. Când a fost mai aproape, a făcut semn celor doi prieteni ca să se ducă cu el în dosul stâncilor, unde se vor putea înțelege mai lesne. Şi cu semne ciudate din mâini au părut că pier în perete.

Acolo s-au lămurit de minune. Nu şi-au ascuns nimic. Bătrânul le-a arătat planurile lui. Jean şi Marian au mărturisit că au fugit din Port de France. Bătrânul le-a spus că e vrăjitor, preot şi doctor. Saltimbancii au vorbit de scamatoriile nenumărate pe care ştiau să le facă şi s-au înțeles. Au văzut că vor putea întocmi câteşitrei o legătură puternică. Treimea era şi mai tare fiindcă interesele triumvirilor erau aceleaşi. Cei doi francezi au spus pe şleau că nu doreau puterea, că nu voiau decât un singur lucru: să regăsească o fată răpită fără îndoială de sălbatici.

Aveau deci să-şi folosească unii altora. Bătrânul care le spusese că Jeana era într-adevăr prinsă de băştinaşi, a făgăduit să le-o aducă. Ei au făgăduit în schimb să-l ajute la maimuțăriile lui religioase.

Asupra unui singur lucru discutau. Să se ştie cine va face întâiul serviciu.

— Dă-ne pe prinsă, spunea Marian şi apoi îți vom face tot ce vei pofti.

— Nu, răspundea preotul. Faceți mai întâi ce vreau eu şi vă voi plăti, dându-vă pe prinsă.

El mai spunea pe drept cuvânt, că cu cât va avea mai multă trecere, cu atât mai lesne va fi să-şi mulțumească prietenii. Dar fata era în mâinile unui şef puternic, care voia să o ia de soție. Bătrânul avea nevoie ca să-şi sporească înrâurirea, ca să poată lupta cu acel şef. Deci slujindu-l, cei doi scamatori se slujeau chiar pe ei înşişi.

Însă Marian nu voia, temându-se să nu fie înşelat de acel tovarăş aşa de ciudat. El a consimțit să ajute pe bătrân numaidecât cu o scamatorie uimitoare pentru o minune frumoasă, dar cu condiția ca să i se aducă fata chiar a doua zi. Din clipa aceea, cei doi prieteni i-ar face tot felul de

boscării, ca să ajute la izbândirea planului popii. Lovitura de stat sfârşită, dacă bătrânul vrăjitor ar învinge, le-ar înlesni mijlocul de a trece în insula cea mai apropiată, locuită de europeni.

Consfătuirea ținea cam de mult, dar bătrânul nu se temea de nerăbdarea sălbaticilor, cărora le îngâna din când în când vreun crâmpei de rugăciune. Ca să le arate că era tot acolo.

El şi-a prelungit lipsa ca să pregătească minunea. Într-adevăr, Jean Şi Marian aveau goliciunea prea europeană pentru nişte duhuri. Bătrânul însă a găsit leac şi pentru şi pentru aşa ceva, să-i facă să pară duhuri cât mai localnice. Multe familii îi încredințaseră talismane la gât, la picioare, la mâini. Apoi a topit în scuipat pus în palmă, puțină ocră roşie, cu care le-a mânjit fața şi trupul. Când totul a fost gata, au ieşit câteşitrei, strigând foarte tare şi au început minunea.

Marian sta în picioare pe umerii lui Jean şi ducea pe bătrânul preot pe cele două brațe ale sale ridicat în aer.

Sălbaticii zărind de departe acest grup ciudat, s-au dat întâi înapoi, târându-se ca nişte căini amenințați cu bătaia. Ei îşi închipuiau că monstrul pusese mâna pe moşneag şi că-l vor omorî chiar înaintea lor. Înghesuiți unii într-alții în grămadă mişcătoare, nu se încumetau nici să meargă într-ajutor, nici să fugă. Cei mai mulți bombăneau rugăciuni, fără a le pricepe, îndrugându-le cât puteau mai repede. Cu nădejdea de a răscumpăra calitatea prin cantitate. Câțiva mai deştepți, spre a mai linişti duhul, îi ofereau în minte pe bătrânul preot drept jertfă. De altfel, toți semănând cu acele animale care cred că înlătură primejdia nevoind să o vadă, au închis ochii. Bătrânul preot simțea ce bine îi prinde şiretlicul. Îngroziți cum erau, sălbaticii erau ai lui. Trebuia numai să-i țină în starea asta de exaltare. De pe înălțimea acelui amvon ciudat, întocmit de Jean şi Marian, a început să spună o rugăciune scurtă şi i-a făcut să tacă. Apoi cu glas solemn şi pe un ton de entuziasm mistic, a improvizat imnul următor:

— *Am îmblânzit duhul. L-am dovedit cu putere. I-am biruit*

răutatea, Stau cu picioarele pe spatele lui. În apa bălților, la lumina roşie a soarelui şi a lunii bălaie, la suflarea vânturilor de miază-zi şi de miază-noapte, am fiert plantele sfinte, buruienele care asudă şi florile care put.

Am amestecat zeama verde care face băşici galbene pe piele, zeama albastră care găureşte carnea, zeama neagră care roade oasele. Am mâncat capul şopârlei gecko, strivindu-l în gura mea. Mi-am frecat trupul cu coaja arborelui morții, care paralizează Mi-am spălat capul cu zeama copacului din Moluşte, care orbeşte.

Am sorbit băutura otrăvită, băutura făcută după ritul vrăjitoresc, băutura făcută cu buruiene, plante şi flori, zeama verde, zeama albastră, zeama neagră, băutura care ucide şi dă viață.

Am dormit şi m-am trezit şi am fost mort şi iată-mă viu.

Am îmblânzit duhul. I-am dovedit puterea. I-am biruit răutatea, Stau cu picioarele în spinarea lui.

Sălbaticii ridicaseră capul, groaza le fusese înlocuită de curiozitate.

— Priviți, oameni buni, contemplați duhul şi cinstiți pe îmblânzitorul său!

În clipa aceasta, Marian a coborât de pe umărul lui Jean, punând jos pe orator.

— *Lelei! Lelei!* a exclamat bătrânul, Duhul împărțit în două, asta e Puterea şi asta e Răutatea.

El l-a arătat pe Jean, apoi pe Marian.

— Preotul e sfânt! a urmat el, Vrăjitorul e sfânt! Arta e atotputernică! Mă voi lăsa în voia jocurilor duhului, care e robul meu.

Şi ei au început un şir de scamatorii asupra cărora se înțeleseseră mai înainte. Era bineînțeles între dânşii, că moşneagul se va lăsa să fie mişcat, sucit, învârtit, fără să se mire. Fiindcă era uşor, din pricina slăbiciunii şi a mădularelor ce-i lipseau, Jean, chiar Marian puteau să se slujească de dânsul ca de o unealtă şi să facă cu el lucruri uimitoare. Mai întâi Jean l-a apucat de barbă şi l-a ridicat cu un braț din zbor. În mâna-i largă şi în degetele-i tari,

bătrânul şi-a încleştat capul, după ce picioarele îi făcuseră o jumătate de cerc în aer. Vrăjitorul a rămas astfel o clipă cu capul în mâna acelui braț uriaş, care semăna cu un par străbătându-i trupul. În acelaşi timp, Marian s-a încolăcit ca un şarpe de le brâu la grumaz în jurul lui Jean şi se suia câte puțin ca o spirală spre capul vrăjitorului.

În poziția asta ei au început să cânte câteşitrei, fiecare pe o arie deosebită. Vrăjitorul îngâna pe nas un descântec, Jean scotea trei note monotone ca o toacă de biserică, Marian zicea şi el un cântec tirolez.

Iar laolaltă făceau cel mai caraghios tărăboi. Şi negreşit orice alt public afară de ceata asta se sălbatici superstițioşi şi-ar fi astupat urechile. El ar fi pufnit în râs auzind acele fornăituri repezi şi acele fornăituri de muzică monotonă, însoțite de semnele cele mai ciudate.

— Ia ascultă! a zis Jean Pioux lui Marian, încetând cu toaca sa de gât. Ştii că am început să mă satur. Dacă vom urma tot aşa, i se suie moşneagului sângele la cap, iar mie parcă îmi umblă un furnicar în brațe. Să facem altceva.

Şi pe când Marian îşi descolăcea inelele trupului său sucit, voinicul l-a luat şi l-a pus jos pe pământ pe bătrân, ținându-i binişor creştetul capului între degetul arătător şi între degetul cel mare.

— Sărmane bătrân, i-a zis el în glumă, tu nici nu bănuieşti că am făcut acum cu scheletul tău una din cele mai frumoase boscării din lume. Drace! Am ținut o clipă cu o mână aproape cincizeci de kilograme.

Tot atunci. Marian leşina de râs văzând privirile îngrozite ale sălbaticilor.

— Ia te uită, Jeane, cum bleojdesc ochii! Ai spune că ochii vor să le iasă din orbitele capetelor. Ca să vadă mai bine minunea.

Încetând cu râsul. El s-a sculat drept în picioare, aşa cum obişnuia să facă în bâlciuri şi pe piețe, ca să-şi înceapă anunțul de scamator şi a spus următoarele cu o iuțeală neînchipuită, fără să-şi numere frazele, cu accentul cunoscut al paiațelor de bâlci, al şarlatanilor, al papagalilor, al

vânzătorilor din bazaruri:

— Priviți, domnilor, n-am venit aici, tovarăşul meu şi cu mine, ca să vindem prafuri de ploşnițe, prafuri de dinți, prafuri de bătături. Puțin vă pasă dumneavoastră de praful de ploşnițe, fiindcă sinuciderea e o crimă, precum a dovedit-o Jean Jacques Rousseau, şcolarul meu! Bătăturile sunt un lucru de prisos pe care nu-l cunoaşteți, fiindcă nu aveți pantofi. Şi de altfel chiar de le-ați cunoaşte, praful nu v-ar fi de nici un folos. Bătăturile sunt ca zeii: veşnice! Ele pot fi tratate în două feluri. Când nu supără, le apuci de rădăcină, când sunt vechi le ungi cu catran. Iar cât vă priveşte dinții, domnilor, dumneavoastră sunteți prea prevăzători şi prea informați ca să vă înşel, Vi i-aş spăla, dar pentru asta aş lua scuipatul meu şi ați spune că e meşteşugit. Nu, domnilor! Nu, încă o dată nu vreau să vă înşel. Eu şi cu tovarăşul meu suntem nişte simpli acrobați. Noi am căpătat încuviințarea mau multor împărați, regi, prinți şi a altora şi chiar aceea a domnului primar. Şi vom urma şi varia reprezentația printr-o boscărie nouă, nemaipomenită, care n-a fost făcută, nici auzită, nici văzută, nici cunoscută vreodată – lasă că vă zăpăcesc eu! – fiindcă colegul meu şi cu mine ne-am îndatorat!

— Haide, muzica! a continuat Marian.

În acelaşi timp. El s-a înghesuit în Jean, s-a aruncat în patru labe şi a luat pe cât a putut mai bine forma unei flaşnete, al cărei mâner înfățişa cotul său. Jean a ridicat pe bătrân, l-a aşezat pe umerii lui, apoi a apucat brațul lui Marian şi l-a făcut să se învârtească împrejurul umărului. Uimirea sălbaticilor a atins de astă dată culmea. Până acum ei se miraseră nu de opintirea boscăriilor, ci de puterea vrăjitorului care o poruncea. Acuma admirau mai ales duhul.

Era într-adevăr ceva nefiresc în această arătare.

O ființă în formă omenească. Îşi strâmbase trupul în aşa chip că părea cu jumătate mai mic. Îşi încovoiase trupul în trei, coapsele alcătuindu-l împreună cu bustul şi picioarele un fel de *Z*. Brațul stâng îl lăsa să atârne în voie, în orice parte îi venea, ca un lucru ce era învârtit fără a-l desprinde,

ce era răsucit fără a-l sparge.

El sta atârnat fără îndoială cu celălalt braț pe pântecele lui Jean, cu o răsucire a piciorului între genunchii Omului-Taur, cu capul lui, cu ceafa lui, cu voința lui, cu totul, cu nimic, cine mai ştie cu ce încă.

Şi din acest piept, înfundat, strivit de oasele intrate înăuntru, împiedicat de muşchii întinşi, din acest trup scos din încheieturi, într-un echilibru peste puterile omeneşti, ieşea o muzică. Parcă ar fi trebuit să auzi țipete groaznice, zgomote înfiorătoare, pornind din această maşină chinuită. Te aşteptai la scrâşniri de dinți, la sfâşieri de tendoane, la frânturi surde în vertebre, la trosnituri de oase sfărâmate ca sticla.

Se auzea însă o melodie plăcută însoțită de un bas pururea de acord. Jean făcea pe basul cu acel glas, în acelaşi timp sforăitor şi pătrunzător, care ia drept cheie de *fa* sunetul unui fagot răguşit.

Marian făcea pe cântărețul. El îşi însuşise de multă vreme o dibăcie neasemuită în imitarea flaşnetei. Ştia să dea gâtlejului său frumoasele sunete mişcătoare ale țevilor de lemn, în care sunetul plângător, tremurător, moale, apoi tărăgănat seamănă cu o muscă ce bate din aripi într-un nas plin şi care îşi ia deodată zborul către cerul albastru. El cunoştea arta de a tăia notele prin mici pauze foarte scurte, de a le frânge, să zicem aşa, de a pune între ele ceva ca nişte sughițuri de aer, aşa cum fac glasurile gâfâinde şi flaşnetele vechi care oftează.

El avea toate cusururile, toate lacrimile, toate mâhnirile acestor instrumente prăpădite şi dulci, care dau ariilor celor mai vesele un nu ştiu ce fel de farmec sfâşietor şi melancolic.

Sălbaticii au fost înduioşați, cum sunt toți oamenii naivi la auzul unei muzici simple. Groaza li se schimba încetul cu încetul într-o emoțiune mai puțin sfâşietoare. Ei s-au sculat de jos, s-au aşezat pe călcâie şi s-au lăsat legănați de valul ațâțător al melodiei. Lacrimi liniştite şi bune le brăzdau fețele zâmbitoare. Uneori, când nota mai ascuțită avea un accent mai pătrunzător, toate trupurile se înfiorau şi vibrau ca nişte

coarde mângâiate de arcuş. Efectul a fost ca cel produs de mâna magnetizorului asupra celui magnetizat, ori atingerea asupra celui cuprins de spasmuri. Sălbaticii, nemaiputând de plăcere, erau la cheremul lui Marian, adică al duhului, sau mai mult, al bătrânului preot care poruncea duhului.

Bătrânul a crezut că e mai bine să se oprească de astă dată. La un cuvânt al său, Marian a tăcut, iar Jean a dus în dosul stâncii îndoita-i sarcină. Flaşneta s-a făcut iar om, iar oasele în încheieturi. Bătrânul le-a mulțumit blagodorisind cât a putut mai bine. S-au înțeles ca cei doi prieteni să nu părăsească peştera, unde erau în deplină siguranță. Bătrânul avea să le lase amnare şi făclii şi să le aducă de ale mâncării după câteva ceasuri. În acelaşi timp, le va da ştiri despre Jeana, pe care, orice ar fi, se îndatora să o aducă peste o zi. După spusele acestea, el a rugat pe Marian să mai spună câteva cuvinte ca adineaori, foarte iute şi cu glas ciudat. Duhul va părea astfel că-l binecuvântează pe când va părăsi sfântul locaş. Apoi s-a întors către însoțitorii lui, pe care i-a făcut să iasă în tăcere, pe când Jean şi Marian cântau ca nişte trişce acest crâmpei de binecuvântare şi de rugă:

Ah! Am văzut, am văzut!
Ce-ai văzut, cumetre?
Am văzut un iepure mare,
Care tremura de friguri
La colțul unui crâng.
Ai dreptate, cumetre.

14

LOGODNA

Ținându-se de vorbă, preotul a adus a doua zi pe Jeana, care ca o smintită, s-a aruncat în brațele celor doi prieteni ai ei. Şi totuşi, cu toată bucuria lor, cei doi prieteni erau oarecum stingheriți regăsind-o. Jeana era goală de tot.

Ea nu s-a gândit la asta decât după întâia pornire de bucurie şi a început să roşească, să se tulbure, să aplece ochii. Nu ştia ce să facă. Jean şi Marian nu îndrăzneau nici ei să o privească. Era caraghios şi încântător totodată.

În sfârşit, amândurora le-a venit acelaşi gând şi i-au aruncat vestele lor, cu care ea s-a acoperit, de bine, de rău.

Bătrânul preot contempla nerăbdător această scenă. Neînțeleasă pentru dânsul. Într-adevăr, îşi împlinise făgăduiala şi la rându-i venea să ceară străinilor să şi-o țină pe a lor. El i-a făcut să înțeleagă că venise vremea să-şi joace afară rolul lor de duh, dacă voiau să mărească înrâurirea lor şi să capete şi ei mijlocul de a ieşi în sfârşit din insulă.

Dar cum să facă? Jeana trebuia să rămână în peştera cea sfântă, ca să scape de căutarea sălbaticilor. Pe de altă parte, duhul trebuia să aibă putința de a se arăta. Dar Jeana nu putea fi lăsată totuşi singură.

— Unul din noi doi va rămânea aici cu dumneata, i-au spus cei doi prieteni.

Care să rămână? Care să plece? Nici unul din ei nu avea curajul să se jertfească de bunăvoie.

Bătrânul preot, care ar fi putut face ca balanța să se plece alegându-şi tovarăşul din întâia zi era foarte încurcat. El se întreba dacă era mai bine să înceapă cu arătarea celui mai

tare, ori cu a celui mai şiret.

— Jeana, i s-a adresat Marian fetei, luându-şi inima în dinți, te rugăm să ne hotărăşti soarta. Acela care va rămânea, chiar dacă va trebui să-şi găsească moartea în această peşteră, va avea cel puțin nespusa bucurie de a muri lângă dumneata. Ne-ai spus, Jeana, într-o seară că vei alege pe unul din noi. N-aş fi îndrăznit niciodată să-ți reamintesc această făgăduială. Azi însă împrejurările cer ca să te ții de ea. Jean şi cu mine te adorăm, dar suntem gata la toate jertfele. Ştii ce ți-am jurat. Poți fi încredințată că nu vom da greş. Acela care nu va avea fericirea de a-ți fi alesul inimii, va avea totuşi mângâierea pentru fericirea celuilalt. Alege, Jeana, trebuie să o faci.

Jeana era foarte încurcată. Ea simțea în acelaşi timp un fel de ruşine să spună că iubeşte pe unul şi un fel de mustrare de cuget gândindu-se la mâhnirea celuilalt. Aşa că nu îndrăznea să arate pe față pe cine alege. Căci alegerea era, vai! Făcută şi Marian şi-a dat seama de asta când a văzut că fata aproape ruşinoasă, fără să spună vreo vorbă, s-a dus să strângă mâna lui Jean Pioux.

Ce chin sufletesc! Bietul Marian! El sta colea cu fruntea plecată, cu brațele bălbăinde, cu trupul nemişcat. Cugeta cu amărăciune la tot ce nădăjduise, la toată fericirea ce i-a zburat. Vedea trecând şi retrecând în mintea lui dulcile sale visuri de fericire, care cad unul câte unul, ca nişte flori moarte, ca nişte păsări ucise.

Ar fi fost atât de vesel, atât de fericit, atât de bun cu Jeana! El, cântărețul rătăcitor, scamatorul fără cămin şi fără adăpost, pârlit de toți sorii aventurii, muiat de toate ploile caliciei, pârlit de toate vânturile necazurilor, îşi făurise de mai înainte o viață încântătoare. În închipuirea lui el pusese piatra căminului său, strânsese muşchii pentru cuibul lui. Se văzuse liniştit, odihnit, devotat iubitei sale soții, amintindu-şi de acrobațiile lui trecute, spre a desfăta nişte drăguți copilaşi cu cârlionți lungi... Îşi făurise un rai întreg, duiosul şi căldicelul rai al dragostelor de toamnă, grădina gingaşă şi melancolică cu iarba îngălbenită, cu mari copaci

dauriți cu cerul molatic împurpurat.

Şi acum trebuia să se lase de toate acestea, de toată această bucurie, de toată această pace, de acel cămin unde să-şi încălzească trupul obosit, de acel suflet în care să-şi verse sufletul lui aşa de plin. Să se lase de acea femeie adorată, de acei copii mult iubiți, de acel rai întrezărit. Trebuia să se resemneze a-şi relua călătoria singuratică, fără țel, fără curaj, fără nădejde. Trebuia să se despartă la întâia răspântie de fericire ce o întâlnise ca pe un prieten de drum.

Marian nu s-a putut stăpâni. El a izbucnit în suspine.

Ah! dacă Jeana i-ar fi spus în acea clipă: „Te iubesc!" de ce beție neaşteptată ar fi fost cuprins! Cum i-ar fi răspuns:

— Vino să plecăm. Găsesc eu mijlocul de a te hrăni, de a te apăra, de a te face fericită. Nu mi-e frică de nimeni! Voi birui pe toată lumea. Voi îndupleca pe toți, voi juca înaintea soarelui, dacă va trebui! Voi cânta pe lună şi voi sări până la ceruri! Vrei să fur două stele ca să-ți faci cercei, ori inelul lui Saturn, ca să ți-l pui în deget. Spune, porunceşte, sunt nebun!

Şi trecând de la deznădejde la această patimă, inima i-ar fi plesnit ca inima unui stejar umflat de sevă.

Dar Jeana n-a spus nimic. Ea strângea mâna voinicului, care a aplecat ochii aproape ruşinat de durerea lui Marian, Simțea că din parte-i era un fel de mişelie să-l lase pe prietenul său să sufere astfel. El pricepea mărimea jertfei ce i se cerea lui Marian şi poate chiar că dânsul n-ar fi avut puterea de a o face.

Dar pe de altă parte, văzând că Jeana nu se împotrivea la această jertfă, a simțit în fundul inimii o bucurie ascunsă ce-l împiedica să facă ceva.

Jeana, la rândul ei, găsea în această împrejurare necăutată izbândirea dorințelor ei tainice. Dânsa iubea mai mult pe Jean decât pe Marian. Era o ursită căreia nu i se putea împotrivi. Gândindu-se la veselia lui Marian, la devotamentul său, la binele ce le făcuse, ea îşi imputa că-l părăseşte. Dar ce! Nu spusese ea oare că într-o zi se va hotărî pentru unul ori pentru altul? Acela pe care l-ar refuza nu

trebuia să fie pregătit pentru această lovitură? Astfel judeca în mintea ei spre a-şi linişti mustrările inimii.

Marian i-a privit: el le-a înțeles atitudinea. A văzut că n-avea nimic de nădăjduit, că tăcerea Jeanei față de dânsul era o declarație de dragoste pentru Jean. Şi-a spus că, la urma urmei, în locul prietenului său, el ar face fără îndoială tot aşa şi-a reamintit ce făgăduiseră fetei şi-a stăpânit lacrimile, s-a îmbărbătat iar şi înaintând spre ei a spus:

— Haide! a zis el, Văd bine că vă iubiți prea mult pentru ca...

Suspinele i-au curmat glasul.

— Marian, a zis Jeana, dragă Marian! Nu plânge!

— Iubitul meu prieten! a zis Jean îmbrățişându-l. Nu-i aşa că sunt mişel?

— Nu, a răspuns bunul om, nu! Eşti foarte fericit, atâta tot!

Şi fără a rosti o vorbă amară, el a urmat pe bătrânul vrăjitor, care-şi pierdea din ce în ce mai mult răbdarea.

— Nu, nu, i-a strigat bătrânul deodată, Duh nu înveşmântat în *Da, Da.* Duhul gol de tot. Duhul tatuat!

Marian a priceput şi s-a dezbrăcat în dosul stâncii. Nu şi-a păstrat decât o zdreanță de basma, spre a nu fi necuviincios în ochii Jeanei.

— Adio! a zis el atunci perechii care rămânea. O să mă mângâi muncind din răsputeri pentru voi.

— Marian, a exclamat fata, eşti cel mai bun dintre oameni, eşti bun. Ne ierți?

— De ce să vă iert? Dar vă jur că nu sunt supărat pe voi. Uite ca dovadă că sunt vesel, e că mi-a venit un gând ciudat. Pune-ți hainele mele, o să aibă haz. Şi aşa n-o să-mi mai fie frig, nu-i aşa?... Şi asta o să mă mulțumească foarte mult, a adăugat el plecând cu lacrimi mari în ochi.

15

NUNTĂ SÂNGEROASĂ ÎN MORMÂNT

Jean şi Jeana s-au mirat foarte mult că sunt singuri, împreună, liberi să-şi vorbească cu inima deschisă. Această libertate îi stingherea şi la început ei nu au putut rosti o vorbă măcar. Mai ales Jean, mai stângaci în dragoste ca orice, stătea tăcut şi aproape rece, neştiind cum să înceapă vorba şi dorind totuşi să spună Jeanei toată fericirea ce simțea. La rândul ei, Jeana se gândea cu drept cuvânt că ea fusese foarte lămurită în dovezile sale de iubire. Se gândea că el se gândea că alegerea ei făcea să fie răsplătită şi aştepta o mulțumire. Erau amândoi foarte încurcați chiar de ei înşişi.

Cu acea dibăcie minunată ce o au femeile dea a ieşi din încurcături, Jeana a găsit mijlocul de a începe vorba.

— Mi-e frică, a strigat ea deodată.

— De ce ți-e frică? a întrebat voinicul.

— De tot ce ne înconjoară. Uite colo sus se mişcă ceva. Mi se pare că sunt lighioane, tu nu le vezi? Şi ea i-a arătat întortocherile mărgeanului, în care lumina făcliei făcea să joace şi să se mişte nişte arătări.

Dar el nu privea, ci se gândea la peşteră, la năluci! În spusele Jeanei el nu văzuse decât un lucru: anume că Jeana îl tutuise. Acest nou semn de dragoste a făcut ca sângele să i se urce în obraz.

În acelaşi timp, o simțea foarte aproape de dânsul. Ei se

ţineau de mâini, piepturile li se atingeau. Dânsul număra toate bătăile iubitei sale. Era apăsat de gâtul ei încântător, mişcat, ce se umfla şi se liniştea rând pe rând cu mişcări desfătătoare. Era învăpăiat de această atingere, se cufunda în adâncul acelor ochi, se îneca de dragoste într-o admirare înflăcărată şi mută.

— De ce nu-mi răspunzi? a zis Jeana.

— Ba da, răspund că...

Şi a strâns-o la rândul lui în braţe. Acest răspuns mut era aşa de hotărât, aşa de drăgăstos, aşa de plin de dorinţe, încât Jeanei, adineaori prietenoasă, i-a fost aproape frică de el. Dânsa s-a împotrivit îmbrăţişării şi s-a dat înapoi zicând:

— Ce faci, Jean?

— Oh! a exclamat el. Îndură-te domnişoara Jeana şi nu fi supărată! De ce nu mă tutuieşti? Eram aşa de fericit! Aşa de mândru! Gândeşte-te! Din clipa în care mi-ai spus că mă iubeşti, din acea clipă de beţie, ţi-am putut mulţumi măcar? Şi acum când suntem singuri, acum când pot să-ţi spun în sfârşit totul, acum când inima-mi prea plină, copleşită de toate bunătăţile dumitale, plină de toată iubirea mea, îndrăzneşte să ţi se dea pe faţă acum.

— Oh! Oh! Scumpul meu Jean, i-a curmat fata vorba, ce palavragiu te-ai făcut!

— Fiindcă te iubesc de mult!

— Ei bine! a reluat ea. Dar eu copil mare. Nu te iubesc oare?

Şi l-a tras de barbă zâmbind.

— Oh! Îţi mulţumesc. Îţi mulţumesc, domnişoară...

— Cum! domnişoară! Eu te tutuiesc. Iar tu îmi zici dumneata?

— Jeana, Jeana mea, te iubesc!

Şi buzele li s-au unit într-un sărutat.

Dar Jeana, îngrozită, s-a dat încă o dată înapoi. În clipa de a se supune tuturor dorinţelor ei de femeie, era cuprinsă iar de ruşinea-i de fată. Simţind pe buze gura înflăcărată a iubitului, a avut un fior de frică, în acelaşi timp cu un fior de iubire. Se temea de cele ce nădăjduia, i se părea că vinul

dragostei i se suia prea roşu şi prea ameţitor în capul voinicului.

— Să fim cuminţi, a zis ea.

Au fost într-adevăr cuminţi. S-a făcut o tăcere mare. De e puteau vorbi, dacă nu de dragostea lor! Dar tăcerea asta nu slujeşte decât să aţâţe focul pe care vrei să-l stingi. Te gândeşti tot la iubire, deşi nu spui nimic. Dimpotrivă, te gândeşti şi mai mult la ea. Dorinţele se aţâţă în vis. După câteva clipe, cu toată buna lor hotărâre de a fi cuminţi, s-au apropiat iar unul de altul. Mâinile li s-au împreunat fără să ceară voie cuiva. Fata s-a întors firește să-şi pună capul pe pieptul iubitului ei. Dar lui, în răstimpul tăcerii, i-au venit câteva gânduri triste.

— Biata mea Jeana, a zis el îmbrăţişând-o, ce să ne facem? Vai! Mă tem…

— Te temi? Ah întâia oară te aud rostind această vorbă, dragă Jean!

— Şi nu m-am temut niciodată. Într-adevăr câtă vreme a fost vorba de mine şi m-am crezut în stare să înfrunt primejdiile care te puteau ameninţa. Dar acum nu ştiu de ce nu pot să te apăr. Să rămânem aici în această peşteră să pierim de foame? Ce vrei să fac? Nu pot lupta cu foamea.

— De asta nu trebuie să-ţi fie frică.

— Ba da, mă tem pentru tine, drăguţ-o, pentru tine, aşa de tânără, aşa de frumoasă. Supusă la aventuri atât de crude.

— Ei! Vom scăpa de ele, lasă! Eşti o cobe! Eu am dimpotrivă, presimţiri fericite. Marian o să ne aducă merinde. Vom rămânea aici o săptămână. Apoi vom pleca într-o noapte şi vom găsi noi vreun mijloc ca să părăsim insula! Ne vom duce în Sidney dacă vrei!

— La Sidney? Şi pe ce drum. Draga mea? Pe ce vapor? Ce copilă eşti!

— Vom pleca, îţi spun. Sunt încredinţată de asta. Arhipelagurile din apropiere sunt tixite de marinari care fac negoţ cu Australia. Ei ne vor lua pe o corabie de a lor. Apoi, Marian şi cu tine veţi fi nişte mateloţi minunaţi. Iar eu voi găti bucatele, dacă va trebui. Dar vom pleca. Ne vom duce şi

vom ajunge! La fericire! Ni se pare că ne şi aflăm acolo!

— Oh! Dacă ar fi aşa! Oh! Dar ce bucurie! Cât de fericiți am fi! Cum aş lucra din răsputeri, din toată inima! Căci îți închipui prea bine că nu voi rămânea saltimbanc. Nu vreau să fii nevasta unui boscar. Voi învăța un meşteşug, Nu ştiu bine o meserie, dar am început să învăț mai multe. Voi putea fi fierar, rotar, dulgher. Sunt tare. Voi avea curaj. Nu vei fi tu oare lângă mine ca să mă îmbărbătezi, să mă întăreşti, să mă iubeşti? Ce bine vom trăi! Când mă voi întoarce seara de la lucru voi găsi acasă pe Jeana mea şi pe fetițele şi pe băiețaşii mei. Şi ca să mă odihnesc, îi voi îmbrățişa şi săruta.

— Cum te sărută acum Jeana ta, a spus fata, tăindu-i vorba cu o sărutare.

— Jeana, o iubita mea, nu mă săruta aşa! Mă scoți din fire. Şi apoi, vezi, îmi redeştepți astfel groaza mea. Când mă gândesc la toată fericirea pe care mi-o făgăduieşti şi pe care o visez eu, mi se pare că asta-i prea mult, că nu-i cu putință şi că totul va pieri. Şi văd realitatea mai înspăimântătoare şi mi-e frică! Oh! E îngrozitor să pierzi atâta fericire! Să întrezăreşti cerul şi să recazi în bezna asta şi să te afli în mormântul ăsta!

— Mă sperii la rândul meu! Dacă ar fi aşa după cum spui tu! De ar trebui să murim aici! Oh! Nu vreau să mori! Nici eu nu vreau să mor! Vreau să trăiesc cu tine! Te iubesc Te iubesc!

Ea s-a îndesat cu şi mai multă înfocare într-însul.

Răsuflările lor erau contopite, mădularele strânse laolaltă. Le era sete unul de altul.

— Mi-e teamă să nu mor! a repetat Jeana.

Şi aplecându-se la urechea lui Jean, a şoptit încet de tot, dar cu glasul înflăcărat:

— Dacă trebuie să murim, înainte de a muri vreau să fiu a ta!

Jean i-a răspuns printr-o îmbrățişare nebună. Prin îmbrățişări, prin sărutări amestecate cu suspine şi printre sărutări, țipete dezmierdări şi muşcături, trupurile lor contopite într-unul singur, s-au rostogolit pe nisipul roşu al

peşterii.

Acel mormânt a fost odaia lor nupțială.

Când s-au deşteptat din beția lor, făclia era aproape stinsă. De pe unghiul pe care fusese pusă cădeau picătură cu picătură lacrimi groase de răşină. Lumina fumegândă tremura şi făcea să joace pe tavan umbre mişcătoare, Deschizătura tainiței era scufundată în întuneric.

— Oh! a zis Jeana. Ce beznă! Uite, lumina se stinge. Vom rămânea în pe întuneric dacă Marian nu se întoarce mai curând.

— Mă duc să văd dacă n-o mai fi o făclie în dosul stâncii, a răspuns Jean.

— O să mă laşi singură cuc?

— Vino cu mine. Iubita mea, vino! De altfel, e colo la trei paşi.

— Nu! Du-te, nu sunt fricoasă. Apoi sunt ostenită, Rămân mai bine aici, culcată pe pământ. Mă odihnesc. Numai să-mi vorbeşti!

Ea s-a întors cu trândăvie cu spatele spre intrarea peşterii, privindu-şi amantul cum umblă căutând mai întâi partea de dinainte a stâncii.

— Nu văd nimic, a zis voinicul după o clipă. O fi în partea cealaltă poate! Mă duc să caut acolo. Nu ți-e frică, dragă Jeana?

Fiindcă nu-i răspundea, el s-a întors şi a văzut că ațipise. I-a trimis o sărutare şi a trecut în cealaltă parte a stâncii, umblând în vârful călcâielor, ferindu-se să mişte pietrişul, ca să n-o trezească.

Tăcerea peşterii nu era tulburată decât de murmurul îndepărtat al lacului şi de răsuflarea blândă şi liniştită a fetei. De vreo două-trei ori i se păruse lui Jean că aude un zgomot nedesluşit. Dar nu l-a luat în seamă. Era fără îndoială vreo insectă bâzâitoare. O liană ce tremura pe tavan, o undă a apei ce plescăia.

Jean era departe de a se gândi la vreo primejdie. El nu se gândea decât la lucruri bune. La fericirea ce i-o dăduse Jeana, la viitorul pe care bucuria de față o dăruia cu

nădejde. Zgomotul i se părea ca suflul unei sărutări ce-şi luase zborul de pe buzele Jeanei spre a se aşeza pe ale lui.

Dar vai! Sosise Barbellez. El plecase cu douăzeci şi cinci de oameni ca să caute pe fugari. Prin groaza insuflată de către mica trupă şi prin darurile făcute sălbaticilor, el a aflat mai întâi de răpirea Jeanei, apoi de răpirea ei de către bătrânul preot. Chiar bătrânul şarlatan întrebat şi amenințat cu moartea i-a destăinuit ascunzătoarea. Din fericire pentru Marian, el părăsise deja coliba vrăjitorului înainte de sosirea aghiotantului. Dar curios din fire şi voind să se folosească de libertatea lui spre a cerceta locul, ca să vadă dacă nu putea fugi fără amestecul primejdios al moşneagului, el nu s-a întors de-a dreptul la peşteră. De altfel, era încărcat de merinde, de făclii, de frânghii, de arme, care îi încetineau mersul.

Aşa că Barbellez sosise înaintea lui. Dar aghiotantul, după spusa trădătorului care vânduse taina, era încredințat că va prinde deodată în capcană şi pe cei doi fugari şi pe fiica-sa.

El nu-şi închipuia defel că ea sosise cu dânşii de bunăvoie. Credea mai curând în creierul său de supraveghetor deprins să vadă doar crima, că cei doi ocnaşi lucraseră aşa ca să pună mâna pe Jeana şi s-o țină închisă, ca la nevoie să se slujească de ea ca de un zălog.

De aceea, nu voia să năvălească cu toți oamenii săi în peşteră.

— Drace! gândea el, dacă cei doi pungaşi se văd împresurați şi siguri de moarte, îmi vor omorî fata ca să se răzbune. Stricații sunt în stare să facă şi asta!

El îşi lăsase deci oamenii la intrarea peşterii şi se târâse până la gura ei, urmat numai de bătrânul preot.

Se bizuia pe carabina lui cu două țevi şi pe uimitoarea îndemânare de trăgător ca să omoare pe cei doi fugari înainte ca ei să aibă vreme de a bănui primejdia.

— E lumină înăuntru, nu-i aşa? a întrebat el pe călăuza lui.

— Da. Da! Tu o să-i vezi, dar ei nu vor putea vedea.

— Bine! Încet, încet! Ah! Golanii! O să-i prind ca pe nişte

şoareci în capcană! Fac prinsoare că îi voi împuşca fără măcar să poată spune măcar „uf!”

El nu se înşela în prevederile sale. Ieşind la gura peşterii, ascuns în umbră, a văzut lumina tremurătoare a făcliei pe cineva culcat lângă perete.

— Recunosc costumul acela – şi-a zis el. E vădit Marian. Dar unde dracu să fie Jean? Aş vrea să-i văd pe amândoi ca să-mi descarc în plin cele două focuri ale mele. Ăsta doarme! Bun de tot! Dar celălalt?

El a făcut destul zgomot spre a atrage luarea aminte a celui care era ascuns, dar nu îndeajuns ca să deştepte pe cel care dormea. De astă dată Jean a auzit, mai ales că zgomotul venea din peşteră.

— Tu eşti, Marian, a întrebat el.

Şi ieşind din umbra stâncii, s-a arătat la rândul său la lumină.

Deodată a răsunat un foc de puşcă. Jeana s-a sculat scoțând un strigăt sfâşietor şi a căzut iar pe spate. Jean, care la strigătul ei sărise către dânsa, a primit ca un pumn în piept şi a căzut în genunchi, atins şi el de un glonț.

În acelaşi timp, el a auzit pe cineva sărind în peşteră şi strigând:

— Jeana! Jeana! Fata mea! Am omorât pe aceşti nemernici! Unde eşti? Jean s-a sculat şi s-a aflat față în față cu Barbellez.

— Fiica ta, i-a strigat el, uite-o, priveşte-o, călăule! Purta hainele lui Marian, pe ea ai omorât-o adineaori...

— Cine? Unde? Fiica mea!

— Colo, colo! pe pământ e Jeana.

Pe când Barbellez se apleca peste dânsa, Jean, nebun de durere şi-a adunat puterile, a înghițit sângele ce-i suia în gât şi apucând pe Barbellez de picioare, l-a ridicat în sus cu un avânt furios.

Barbellez urlând de durere, s-a învârtit de două ori deasupra voinicului şi s-a zdrobit lovindu-se de perete, pe care creierii săi au lăsat o largă stea albă şi roşie. Jean a mai făcut câțiva paşi clătinându-se. O sudoare rece îi muia

tâmplele. Sughițuri de sânge îi zguduiau pieptul. Nori îi treceau pe dinaintea ochilor.

Făclia s-a stins.

— Jeana, Jeana, a bolborosit el, unde eşti?

Şi a căutat în umbră cu gesturi rătăcite.

— Jean, a răspuns un glas slab. Ajutor, mor! Vino încoace!

El s-a grăbit poticnindu-se în partea aceea, cu brațele larg deschise şi a căzut lângă Jeana.

— Jean, iubitul meu, i-a zis ea foarte încet, ca glasul unui om în agonie, unde eşti? Îmbrățişează-ți nevestica! Sărmanul meu drăguț! Te iubesc atât de mult! Oh! Sufăr. Mi se pare că mă înăbuş! Îmbrățişează-mă odată.

Jean a strâns-o slab la pieptul său, ale cărui bătăi se împuținau. El simțea că viața îl părăseşte.

— Pune-ți capul pe sânul meu, a urmat tânăra femeie, Colo! Odihneşte-te. Suferi mult? Nu spui nimic. Eu mai am nevoie să-ți vorbesc! Aş vrea să te văd, să-ți văd ochii! Te iubesc!

Jean pe jumătate cuprins de toropeala morții, s-a deşteptat simțind trupul Jeanei înțepenind şi zvârcolindu-se. El nu mai avea putere să vorbească, dar avea puterea să înțeleagă că era agonia. A vrut să-şi ridice capul care atârna pe pieptul tinerei femei. A vrut să strige, să spună o vorbă. Dar truda ce a făcut-o l-a răpus. Un val de sânge i-a umplut gura şi s-a răspândit pe jos şi Jean a rămas mort pe leşul Jeanei.

16

MOARTEA LUI MARIAN

Bătrânul vrăjitor văzându-l pe Barbellez ucis, a fugit repede afară.

— Fugiți! fugiți! a strigat el soldaților. Cei doi ocnaşi au fost uciși de gloanțele şefului vostru. Dar el voind să intre apoi în peşteră, cel mai tare dintre cei doi oameni i-a zdrobit capul de perete. Acum sunt câteşitrei morți.

— Barbellez e mort! a mormăit sergentul. Ei bine! Zău! Nu-i tocmai păcat. Era pungaş bătrân.

— Şi idiot bătrân, a zis altul. Totdeauna spunea că ştie mai mult decât ceilalți. A intrat singur în peşteră, Bine că a dat de dracul! Bietul idiot! Şi când mă gândesc cu câtă răutate ne vestea ieri faimoasa lui expediție!

După această cuvântare funebră, soldații au plecat cam după o jumătate de ceas în urmă, când a sosit Marian, nu mai era nimeni la intrarea peşterii şi nimic nu arăta că fusese cineva pe acolo.

El a pătruns deci sub galerie. Avea peşte sărat, igname şi făclii, adică mâncare şi lumină pentru mai mult de opt zile. Mai avea două lănci şi trei săbii mari şi scurte, cu care să se poată apăra.

— Ce mulțumiți or să fie! îşi spunea el.

Apoi, înaintând, a mai zis:

— Ciudat, nu se vede lumină la capătul peşterii. De acolo ar trebui să vină totuşi câteva raze, fiindcă aveau o făclie aprinsă. De! S-a stins poate. Dar nu-i aud deloc. Hm! Vor fi vorbind negreşit foarte încet.

Astfel Marian căuta să lămurească toate aceste împrejurări

neliniştitoare. În fundul inimii sale se simțea cuprins de nu ştiu ce fel de teamă nedesluşită şi-şi grăbea pasul în umbră. El s-a aflat curând la deschizătura lăuntrică a peşterii. Acolo nu era într-adevăr nici o lumină şi domnea o tăcere de moarte.

— Or fi dormind poate? se gândea el. E cu neputință să li se fi întâmplat vreo nenorocire! Ce? Ce fel de nenorocire?

Şi a strigat:

— Hei! Jean! Jean Pioux. Domnişoara Jeana!

Ecoul i-a răspuns ironic.

— Să fi plecat? El să plece! Oh! Nu se poate să fi plecat! El să plece! Haida de! Nu sunt mişei. Dar atunci, atunci au murit Oh! Nu. Şi apoi morți fără mine. Ah! Dacă au murit ei, mă omor şi eu.

În clipa asta el a aprins o făclie care a luminat peştera. La lumina roşiatică şi puternică, Marian a zărit cele trei trupuri întinse lângă perete.

— Ah! a exclamat el înăbuşit. Sunt morți! Dar cine-i al treilea mort? A fost negreşit o luptă, iar eu nu eram aici! Ce nemernic sunt! Ce mişel. Trebuie să mor! Vreau să fiu cu dânşii!

Cel dintâi leş care era în calea lui Marian l-a făcut să se dea înapoi de groază. Era leşul lui Barbellez, ale cărui cap şi față nu mai întocmeau decât o grămadă de carne, oase şi creieri. Marian a recunoscut pe aghiotant după haine şi a ghicit tot ce se întâmplase.

Mai departe erau Jean şi Jeana. Unul în brațele celuilalt, încă cu capul lui Jean rezemându-se de sânul Jeanei.

Marian a îngenuncheat încet lângă ei. Trupurile încă nu erau reci, dar aveau acea mişcare în acelaşi timp moale şi țeapănă, care caracterizează moartea. Marian a înțeles că nu mai era nici o nădejde. El s-a aplecat şi a sărutat fruntea Jeanei. A luat mâna prietenului său, apoi neputându-şi stăpâni durerea, a început să ofteze şi a rămas astfel plângând, cu capul lângă al lui Jean, rezemat de sânul Jeanei. Acolo mii de gânduri, nedesluşite şi fără şir, mii de amintiri, mii de planuri i-au străbătut mintea.

Căuta să-şi închipuie cum muriseră ei. Îşi amintea cutare sau cutare amănunte ale cuvintelor sau ale obiceiurilor lor, vreo vorbă de a lui Jean, vreo privire a Jeanei. Se gândea ce are de făcut.

Ce să facă! Vai! Acum putea face ceva oare? Dar va pute trăi singur? Dragostea înşelată îl mâhnise mult. Dar acea dragoste pierdută ar fi fost cu vremea înlocuită de prietenie. Ce avea să-i pese că Jeana era a lui Jean? Tot se mai putea jertfi pentru ea, să muncească pentru fericirea ei, să fie al doilea în iubirea ei. Chiar dacă ar fi murit numai Jeana, tot ar fi avut să iubească pe Jean. Dar acum amândoi fiind morți, nu-i mai rămânea nimic bietului Marian, nimic care să-i poată insufla nădejde, să-l îmbărbăteze, să-l îndemne de a trăi.

Atunci şi-a spus iar că trebuie să moară. I-a venit un gând, un gând nebun, pe care l-a gonit mai întâi. Care apoi nu-l mai părăsea, aşa că a ajuns o idee fixă: visa să se îngroape de viu cu cele două ființe, pe care le iubise mai mult ca orice pe lume.

Dar cum? Marius ajunsese la acea durere deznădăjduită care te face să-ți pierzi capul şi să cauți cu răceală lucrurile cele mai neobişnuite, cele mai îngrijorătoare. Ori cele mai sublime. Discuta în sine diferite mijloace de a-şi împlini planul.

O inspirație nebună i-a venit deodată.

A ridicat făclia pe care o aruncase. A înfipt-o în mărgean şi s-a pus pe lucru. A luat trupurile lui Jean şi al Jeanei, le-a înfăşurat în frânghiile sale ca nişte panglici, aşa ca să nu se poată desface unul din brațele celuilalt. Apoi le-a pus în spinare şi pe când le rezema de stâncă ca să poată sta aşa, s-a legat şi el de dânşii, pe la umeri şi pe la gât. Aşa că alcătuiau un tot cu cele două leşuri. Atunci, încordându-se cu sarcina sa, dar cu paşi totuşi hotărâți, a înaintat spre lac cu făclia în mână.

La ce avea nevoie de făclie? Nu ştia nici el. Mergea astfel ca împins de ursită. Era în una din acele clipe în care mintea nebună nu mai călăuzeşte trupul, ci e târâtă ea însăşi de o

suflare de rătăcire.

Şi a intrat în valurile mari şi negre care se oglindeau la lumina roşiatică şi puțin câte puțin s-a adâncit pas cu pas.

Când apa i-a ajuns până la gât, a azvârlit făclia, care s-a stins şuierând în lac. Apoi s-a oprit o clipă, cu ochii holbați în beznă, cu gura zâmbitoare la gândul morții. Un crâmpei de cântec i-a trecut prin minte şi el a cântat fără voie pe când se scufunda:

Marinarului meu căzut în apă.

Marinarului meu căzut în apă
Nu i s-a găsit decât bereta.
Şi traderi tra la, la, la,
Nu i s-a găsit decât bereta
Şi traderi tra la, la, la,
Şi traderi tra la ler.
Şi nu i s-a găsit decât bereta,
Iar sufletul i-a plecat şi el pe apă…

CUPRINS

1 JUSTIŢIA NU GLUMEŞTE 3
2 PORT DE FRANCE ŞI MONTPARNASSE 6
3 CUM VINE DRAGOSTEA LA SURGHIUNIŢI 13
4 O „GĂINĂ" NEAŞTEPTATĂ 16
5 O DECLARAŢIE DE DRAGOSTE 18
6 UNDE-I EA? 21
7 MASCLARD PEISAGIST 25
8 PRIN NEAGRA BĂLTOACĂ 29
9 MORMÂNTUL FĂRĂ UŞĂ 33
10 RITURI RELIGIOASE 40
11 O PEŞTERĂ MINUNATĂ 43
12 TATUAŢII PĂCĂLIŢI 46
13 CUM FAC PREOŢII MINUNI? 52
14 LOGODNA 61
15 NUNTĂ SÂNGEROASĂ ÎN MORMÂNT 65
16 MOARTEA LUI MARIAN 73
CUPRINS 77

JEAN RICHEPIN
1849-1926

Fiul unui medic militar francez, s-a născut la Medeah, în Algeria. A participat la războiul franco-prusian în 1871, ca franc tiror - partizan. În calitate de scriitor, a fost autorul povestirii de față , în care descrie trista soartă a deportaților comunarzi în Noua Caledonie